

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

5^E JAARGANG

WOENSDAG 21 JANUARI 1920

No. 212

INHOUD

	Blz.
DE ECONOMISCHE GEVOLGEN VAN DEN VREDE (J. M. Keynes, the Economic Consequences of the Peace) I, bespr. door Prof. Mr. G. W. J. Bruins	45
Valutazorgen in Skandinavië door de W.	47
Discontopolitiek door Prof. Mr. Ant. van Gijn	49
Financieele Hulp door Amerika door Mr. H. M. Moll	49
Economische Toestand van Curaçao	50
Valuta en Wisselkoersen door Jhr. Mr. Dr. J. R. Clifford Cocq van Breugel	52
Eene Internationale Valutaconferentie	54
AANTEKENINGEN:	
Argentinië: De ontwikkeling van den Uitvoerhandel ..	56
Koffie, Thee, Copra en Kinabast	57
BOEKAANKONDIGINGEN:	
Rotterdam als Haven voor Massale Goederen door Dr. P. Serton, bespr. door Dr. A. Plute	53
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	59
MAANDCIJFERS:	
Productie der Kolenmijnen	59
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	60—68
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.

Assistent-Redacteur voor het weekblad: D. J. Wansink.

Secretariaat: Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam.

Aangeeekende stukken: Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.

Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: Economisch Instituut.

Postcheque en girorekening Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 22,50 per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

19 JANUARI 1920.

De verruiming van de geldmarkt maakte deze week verderen voortgang. De prolongatierente noemde meestal 3½ pCt., een enkelen dag kwam er als tweede notering 4 pCt. bij. Ook call-geld was sterk aangeboden en in den regel slechts moeilijk te plaatsen. Het sterkst kwam de geldruimte uit in de discontomarkt, waar de rente terugliep van 4½ tot ca. 3¼ pCt.

Deze geldruimte zal stellig ten goede komen aan de plaatsing van het schatkistpapier, waarop de Minister van Financiën de inschrijving opengesteld heeft op morgen tot een totaal bedrag van 110 mil-

lioen gulden. Het grootste gedeelte moet dienen tot aflossing van op 1 en 7 Februari vervallende oude wissels; aangeboden worden promessen en biljetten met een looptijd van iets meer dan twee maanden, blijkbaar met het oog op de nieuwe staatsleening.

* * *

Volgens den weekstaat van de Nederlandsche Bank zijn de beleeningen weder belangrijk verminderd; met een ongeveer gelijk bedrag, circa 11 miljoen, daalde ook het cijfer van den bankbiljettenomloop. In de overige hoofden is weinig veranderd, alleen viel er ook deze week, evenals de vorige, een vermindering op te merken in den goudvoorraad. De vorige week beliep de vermindering 2,3 miljoen, deze week 2,7 miljoen.

* * *

De wisselmarkt was de afgelopen week zeer flauw. De kalmte en stabiliteit van de laatste weken had weder eens plaats gemaakt voor een flinke baisse. Vooral Marken en Kronen moesten het ontgelden, maar ook Ponden en Francs waren sterk aangeboden. Zoals in den laatsten tijd haast immer werd ook Skandinavië in de daling meegetrokken, de overige neutralen waren daarentegen weder zeer stationnair. Over het algemeen is de verhouding tusschen den gulden, den dollar, den peso en den peseta in den laatsten tijd zeer stabiel en schijnt er een zeker evenwicht op het tegenwoordige koersniveau te zijn ontstaan.

DE ECONOMISCHE GEVOLGEN VAN DEN VREDE.

I.

The Economic Consequences of the Peace, aldus luidt de titel van het enkele weken geleden verschenen geschrift van den heer J. M. Keynes, Fellow of King's College te Cambridge.¹⁾

De heer Keynes, die, bestond in Engeland gelijke vrijgevigheid als in Holland, reeds lang den hoogleeraarstitel zou dragen, behoort onder de jongere Engelsche economisten tot de allerbeste. Een wetenschappelijk man, helder en logisch denker, met den Britschen afkeer van alle bespiegeling, die in vruchtlooze abstractie te verzanden dreigt, maar niettemin in zijn analyse tot den bodem doordringend, een man met vol besef tegelijkertijd voor de realiteit van menschen en dingen. Reeds in zijn in 1913 verschenen geschrift „Indian Currency and Finance”, dat zeer de aandacht trok, komen deze eigenschappen naar voren.

¹⁾ John Maynard Keynes, C. B. The Economic Consequences of the Peace. London 1919. MacMillan & Co., 279 blz.

Gedurende den oorlog was de heer Keynes tijdelijk aan de Treasury verbonden en vertegenwoordigde hij tot 7 Juni 1919 dit lichaam op de vredesconferentie te Parijs. Tevens was hij de plaatsvervanger van den Schatkistkanselier in het Supreme Economic Council. In beide functies nam hij ontslag, toen het hem duidelijk werd, dat er geen hoop meer bestond op wijziging van het ontwerp-vredesverdrag. Het thans verschenen boek is tegelijkertijd eene motiveering van deze ontslagneming.

Van alles wat tot dusver aan economische geschriften over het vredesverdrag verschenen is, staat dit den lezer reeds niet geheel onbekende geschrift bovenaan. Meesterlijk zijn de twee korte hoofdstukken, waarin hij de economische structuur van Europa vóór en na den oorlog teekent, niet minder scherp en overtuigend is het laatste gedeelte van het boek, waar hij diepgaande wijzigingen in het vredesverdrag motiveert. Naast zijn evenwichtig en tot het einde toe gedacht betoog verbleekt het geschrift „What happened to Europe”¹⁾ van Frank Vanderlip, tot voor kort de leider van Amerika's grootste bankinstelling, hoeveel wetenswaardigs het ook moge bevatten, tot knap, zeer knap, maar met het oog op de bij het vraagstuk betrokken belangen niet geheel onbedenklijk dilettaantisme. Als voorbeelden van even scherpe en heldere analyse van den wezenlijken toestand in Europa zou ik, naast het boek van Keynes, slechts de enkele samenvattende nota's van Hoover weten te noemen.

Aan de economische beschouwingen over het vredesverdrag en zijn gevolgen gaat in het IIe Hoofdstuk een zeer plastische en levendige schildering vooraf van de wijze, waarop in den binnensten cirkel het ontwerp-vredesverdrag is tot stand gekomen. De schrijver motiveert het opnemen van dit hoofdstuk, doordat aldus de wezenlijke motieven, welke aan de voorwaarden van het vredesverdrag ten grondslag liggen, duidelijker naar voren komen. Al is dit op zichzelf niet te ontkennen, zoo moet toch ernstig de vraag worden gesteld, of niet juist in dit boek de opening van deze bladzijden en van enkele verdere in denzelfden geest gehouden beschouwingen van den schrijver in hooge mate te betreuren is.

De bedoelde bladzijden, schitterend van taal en visie als de rest van het boek, zijn anders wel in staat onze nieuwsgierigheid te bevredigen! Op de leden van den Raad van Vier, gelijk hij ze ziet, concentreert Keynes den vollen lichtbundel.²⁾ Hoofdpersoon is Clemenceau. In de overwarme kamer in de woning van den President zit hij, met zijn onbeweeglijk perkamenten gezicht, zijn dikwijls gesloten oogen en zijn steeds in grijze handschoenen gehulde handen, midden voor den vlammen haard. Links van hem Orlando, naast dezen Wilson, tegenover den laatste, aan den anderen kant van het vuur, Lloyd George. Clemenceau kent slechts één doel: Duitschland ten onder te brengen. „He felt about France — aldus Keynes, wiens woorden onvertaald mogen blijven — what Pericles felt of Athens: unique value in her, nothing else mattering; but his theory of politics was Bismarck's. He had one illusion: France; and one desillusion: mankind, including Frenchmen, and his colleagues not least.” „Prudence required some measure of lip service to the „ideals”

¹⁾ *What happened to Europe*, New York 1919. Het boek is het resultaat van een vijfmaandsch verblijf in Europa en werd in hoofdzaak op de terugreis gedicteerd. De heer Vanderlip sprak een zeer groot aantal mannen in Europa. Zijn materiaal beperkt zich in hoofdzaak tot deze gesprekken en tot een scherp uit eigen oogen kijken. De algemeene strekking geeft in verschillend opzicht van gelijk pessimisme blijk als het hier besproken geschrift.

²⁾ Van deze vier sprak alleen Clemenceau Fransch en Engelsch. Wilson en Lloyd George kenden slechts Engelsch, Orlando naast zijn eigen taal slechts Fransch. Dat met name tusschen Wilson en Orlando alle directe persoonlijke verkeer uitgesloten was, acht ook Keynes van historische betekenis.

of foolish Americans and hypocritical Englishmen; but it would be stupid to believe that there is much room in the world, as it really is, for such affairs as the League of Nations, or any sense in the principle of self-determination except as an ingenious formula for rearranging the balance of power in one's own interests.” Naar zijn overtuiging „European history is to be a perpetual prize-fight, of which France has won this round, but of which this round is certainly not the last.” Hoe volstreker de knock-out, hoe langer de volgende ronde wordt uitgesteld.

Daarnaast de President, ingehaald in het oude Europa als een profeet, den man uit het Westen, die het aangezicht der oude wereld zou vernieuwen. Inderdaad is Wilson een man van beteekenis. Maar toch, de eerste indruk viel al tegen. Al dadelijk bleek, dat wat hij overigens mocht wezen, niet alleen zijn temperament niet dat was van een academisch man, „but that he had not much even of that culture of the world which marks M. Clemenceau and Mr. Balfour as exquisitely cultivated gentlemen of their class and generation.” Maar wat was deze man dan? „The clue once found was illuminating. The President was like a Nonconformist minister, perhaps a Presbyterian. His thought and his temperament were essentially theological not intellectual, with all the strenght and the weakness of that manner of thought, feeling, and expression. It is a type of which there are not now in England and Scotland such magnificent specimens as formerly; but this description, nevertheless, will give the ordinary Englishman the distinctest impression of the President.”

Stel zulk een man, „not sensitive to his environment at all”, tegenover een man als Clemenceau en een man als Lloyd George. Vooral tegenover den laatste! „What chance could such a man have against Mr. Lloyd George's unerring, almost medium-like, sensibility to every one immediately round him? To see the British Prime Minister watching the company, with six or seven senses not available to ordinary men, judging character, motive, and subconscious impulse, perceiving what each was thinking and even what each was going to say next, and compounding with telepathic instinct the argument or appeal best suited to the vanity, weakness, or self-interest of his immediate auditor, was to realise that the poor President would be playing blind man's buff in that party.”

Aanvankelijk meende men, dat Wilson naar Europa kwam met concreet uitgewerkte plannen. Het bleek, dat hij niet had dan zijn 14 punten. Vanzelf nam Frankrijk dientengevolge de leiding. Overvraag, transigeerde, gaf schijnbaar toe en het gevolg was, dat langs alle mogelijke wegen van sophisterij en schijnbetoog de President er toe gebracht werd als uitwerking van zijn 14 punten te erkennen en in volle rechtshapenheid te erkennen, wat er mede in directen strijd was. Keynes geeft voorbeelden: In de 14 punten stond voorop het zelfbeschikkingsrecht der volkeren. Duitschland en Duitsch-Oostenrijk hadden beide in de aanhef van hun tractaat te erkennen, dat hun beider aansluiting slechts zou kunnen geschieden onder den Volkenbond, d.w.z. met eenstemmigheid van den Raad van dien Bond. Danzig zou een „vrije” stad worden. Polen heeft er practisch alles te zeggen. Met de regeling voor de internationale rivieren ging het al niet anders. En ten slotte de schadevergoeding. Vergoeding zou worden gegeven conform de 14 punten voor alle „damage done to the civilian population of the Allied and Associated Powers by German aggression by land, by sea, and from the air.” Door hieronder te brengen alle pensioenen aan verminkten en weduwen werd het bedrag meer dan verdriedubbeld. Keynes berekent de directe schade op £ 2120 millioen — een berekening waarop nader zal worden teruggekomen — terwijl de contante waarde der pensioenen op £ 5000 wordt geschat.

Aan het werk van Clemenceau heeft Lloyd George medegedaan, niet omdat hij alles juist vond, maar omdat hij meende, dat men met het oog op de te wachten onderhandelingen met de Duitschers, beginnen moest met flink te overvragen. Maar toen kwam het tragisch slot van het drama. Brockdorff-Rantzau begon natuurlijk te wijzen op het ontzaglijk verschil tusschen het ontwerp-verdrag en de 14 punten. Hiermede raakte hij echter juist datgene, wat Wilson niet kon toegeven. „For the President to admit that the German reply had force in it was to destroy his self-respect and to disrupt the inner equipoise of his soul; and every instinct of his stubborn nature rose in self-protection.”

Dus had Clemenceau met zijn voorstel de Duitschers niet tot onderhandelen toe te laten, gemakkelijker spel. „To his horror, Mr. Lloyd George, desiring at the last moment all the moderation he dared, discovered that he could not in five days persuade the President of error in what it had taken five months to prove to him to be just and right. After all it was harder to de-bamboozle this old Presbyterian than it had been to bamboozle him; for the former involved his belief in and respect for himself. Thus in the last act the President stood for stubbornness and a refusal of conciliations.”

Aldus in korte woorden het beeld, dat Keynes in dit hoofdstuk geeft van het gebeuren te Parijs en de hoofdpersonen er bij betrokken. Het beoordeelen van een medemens is altijd een moeilijk en gevaarlijk ding. Men wordt getroffen door Keynes' rake opmerkingen en de psychologische diepte van zijn teekening. Dit vergroot de mogelijkheid, dat veel door hem juist is gezien, ook al is van tijd tot tijd zekere bitterheid onmiskenbaar. Is hiermede in alle opzichten het laatste woord gesproken? Nu één is voorgegaan, zal van het werk te Parijs wel meer bekend worden.

Over de voorstelling zelve twee opmerkingen slechts. In de eerste plaats deze: Ziet Keynes, vooral in het geval van Clemenceau, niet te veel den man en te weinig den achtergrond, het overwinnend en zich toch geslagen wetend Frankrijk, meer dan enig ander land in zijn beste zonen getroffen, in bevolking een halve eeuw en meer achteruitgezet, gedrukt door ontzaglijke financieele lasten? Wie had in Frankrijk meer tegenstanders dan Clemenceau? Dat deze man van onuitputtelijke energie niettemin naar voren moest komen, is omdat hij, in zijn volstreekte eenzijdigheid, van de Fransche mentaliteit in de latere oorlogsjaren en het wapenstilstandstijdperk de vertegenwoordiger was bij uitstek. In de inleiding van zijn boek zegt Keynes, doelend op zich zelf: „At any rate an Englishman who took part in the Conference of Paris and was during those months a member of the Supreme Economic Council of the Allied Powers, was bound to become, for him a new experience, a European in his cares and outlook.” Ongetwijfeld hebben hij en zijn medewerkers het continentaal-Europeesch probleem van zijn economische zijde ten volle doorvoeld en begrepen. Maar verder? Wie gezien heeft, hoe de Engelsche delegatie, wier leden, met uitzondering van den kleinen kring hunner diplomaten, vrijwel alle alleen het Engelsch meester waren, voortdurend in Majestic-hotel bijeenbleven, wie de klachten hunner eigen journalisten over deze afzondering heeft gehoord, begrijpt, dat voor dezulken de Fransche atmosfeer licht een gesloten boek bleef. Voor wie gevoel en oog heeft voor de atmosfeer, treedt de daad van den enkeling, hoe juist zij ook beoordeeld moge zijn, op den achtergrond. Een atmosfeer laat zich verklaren en betreuren, veroordeelen in den stricten zin, waarin men een mensch veroordeelt, niet.

En over Wilson dit: Daargelaten, dat het onbegrijpelijk blijft, hoe een persoon naar Keynes' teekening het heeft kunnen brengen tot president van de Vereenigde Staten, moge tegenover Keynes' vonnis deze

andere visie worden gesteld van minstens even bevoegde, overigens over het vredesverdrag vrijwel als Keynes denkende zijde: Wilson's groote verdienste is verhinderd te hebben, dat in het Westen een nieuw Elzas-Lotharingen, thans in omgekeerde richting, werd geschapen. Geen Rijn grens voor Frankrijk en België, slechts een altijd nog voor wijziging vatbare claim op het Saarbekken. Dat Wilson, aan wien, naar het schijnt, inderdaad de verdienste hiervoor toekomt, op dit punt steeds voet bij stuk gehouden heeft ten koste van concessies op het stuk der schadeloosstelling etc., is een bewijs van groot staatsmansinzicht. Grenzen, althans hier in het Westen, laten zich na de totstandkoming van het verdrag moeilijk wijzigen. Over schadeloosstelling en zooveel andere punten méér kan, vooral wanneer de redactie van het verdrag zich tot beginselen bepaalt en geen cijfers noemt, ook later altijd nog gesproken worden. Is Keynes' voorstelling juist, of dit beeld? Of ten slotte tot zekere hoogte beide? Keynes' boek, dat juist tot doel heeft de besprekingen over de schadeloosstelling te heropenen, geeft hierdoor in ieder geval aan het laatste betoog steun.

Evenwel, wat er zij van de mogelijkheid van nog ander gezichtspunt, het is slechts toe te juichen, dat ook van den arbeid te Parijs de voorhang gelicht wordt, en het blijft dit, ook al moet, evenals bij zoovele Duitsche publicaties, het zelfs den neutraal even een pijnlijk gevoel geven, dat aldus eenzijdig en uitsluitend op de tekortkomingen in het eigen kamp het volle licht wordt geworpen.

Een raadsel blijft het echter, waarom Keynes dit alles juist in dit boek heeft meenen te moeten invlechten, een raadsel, misschien te verklaren door het, op zichzelf wellicht te begrijpen, gevoel van bitterheid, waarop boven reeds met een enkel woord werd gewezen. Ook dan echter blijft het diep te betreuren. Wat Keynes met zijn boek beoogt, is de oogen te openen voor de volstreekte noodzakelijkheid van gemeenschappelijke herbouw van het aan alle zijden verwoest Europa. In de verdere bladzijden van zijn boek doet hij dit op een wijze, die den hoogsten lof verdient. Waarom dan, waar het eerste doel moest wezen alle kiemen van samenwerking te ontwikkelen en bijeen te brengen, het boek aangevuld met eene in het kader niet strict noodige beschouwing, die velen, die zijn klaar economisch betoog tot medestanders had kunnen bekeeren, noodeloos moet vervreemden, en aldus aan zijn wezenlijk doel ernstig schade moet doen? Hoe anders arbeid een man als Robert Cecil, die in zijn diepste binnenste wellicht in verschillend opzicht gelijk denkt als Keynes, doch — het moet gezegd — zich meer staatsman betoont dan dezen.

Intusschen wat van dit alles zij, de hoofdinhoud van het boek wordt hierdoor in geen deele geraakt. Hierover, met excuses over deze lange inleiding, in een volgend nummer. B.

VALUTAZORGEN IN SKANDINAVIE.

In de Skandinavische landen gaat men in den laatsten tijd al even gebukt onder valutazorgen als bij de vroegere oorlogvoerenden.

In de laatste jaren van den oorlog waren er de koersen op de neutralen gedurende eenigen tijd beduidend gedaald. Een aanbod van de Nederlandsche Bank om door goudzendingen den koers op Nederland op normaal peil te houden, werd, zooals bekend, toen zoogoed als afgewezen. Langzamerhand veranderde de toestand weder en kwamen de neutrale koersen vanzelf weder in het goede spoor. Sedert den wapenstilstand heeft echter het tegenovergestelde plaats en zijn de neutrale wisselkoersen dermate gestegen, dat men in Skandinavië groote moeilijkheden ondervindt. Deze rijzing is echter gelukkig alleen veroorzaakt door een slechte betalingsbalans en niet zooals bij de oorlogvoerenden bovendien door een alles overtreffende

uitgifte van bankpapier. De middelen ter verbetering kunnen dus veel eenvoudiger zijn.

De slechte betalingsbalans is in hoofdzaak veroorzaakt door buitengewoon groote invoeren. Direct na het teekenen van den wapenstilstand heeft Skandinavië geweldig veel gekocht in Amerika, gedeeltelijk omdat de koopkracht in Skandinavië belangrijk grooter geworden was en alle voorraden door de blokkade uitgeput waren.

Indien het hierbij gebleven was, zou de toestand niet zoo slecht geworden zijn. Men heeft echter wel vooral in Kopenhagen, veel meer gekocht dan men zelf noodig had, hopende daarmee goede zaken te kunnen doen door heruitvoer naar Duitschland, Polen etc. Tegelijkertijd is de regelmatige export kleiner geworden of niet voldoende gestegen, in Zweden, doordat de ijzerindustrie bijna het geheele jaar ongeveer stil heeft gelegen, en in Denemarken, doordat de export van boter en landbouwproducten nog niet op dreef kon komen.

Toen dan ook de houtverscheppingen uit de havens aan de Bothnische golf, in de tweede helft van October om de nadering van het winterseizoen moesten stop gezet worden, zijn de koersen direct sterk opgelopen en door speculatie, uit vrees, dat bij een strengen winter ook de verdere export, zooals gewoonlijk, nog beduidend zou afnemen, hooger opgedreven dan waarschijnlijk wel noodig was.

Toch is men in Zweden vol hoop de koersen spoedig te kunnen herstellen, daar men algemeen inziet, dat de import belangrijk moet ingekrompen worden en men goede verwachting heeft den export zeer belangrijk te kunnen vermeerderen, aangezien er uitstekende vraag bestaat naar hout, cellulose en papier tot zeer hoge prijzen. Daar de winter bovendien tot nu toe niet streng is geweest, blijft men nog steeds groote partijen uitvoeren. Bovendien heeft de Zweedsche rijksbank reeds enkele malen goud verzonden ter betaling van levensmiddelen en men vertrouwt, dat zij daarmee zoo noodig zal doorgaan.

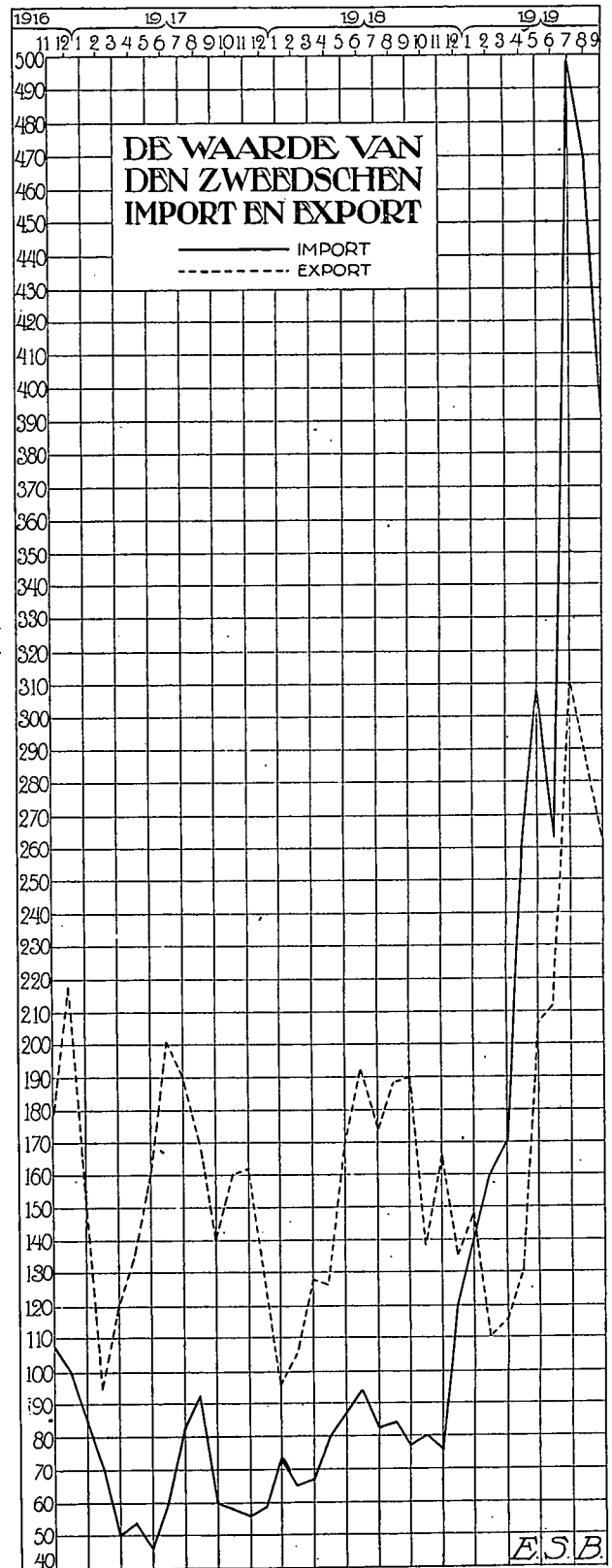
Ook voor Noorwegen zijn de verwachtingen niet slecht. De toestanden zijn daar tamelijk gelijk aan die in Zweden. Het land is echter kleiner en het klimaat veel ruwer, zoodat men meer levensmiddelen moet invoeren. Wat echter het hout en het papier voor Zweden doet, doet de scheepvaart voor Noorwegen. Wel is waar is van de geweldige opbrengst der aan Amerika en Engeland verkochte en verhuurde schepen een groot gedeelte gereserveerd voor nieuwbouw in het buitenland, men gelooft echter, dat de wisselkoersen zich toch snel zullen herstellen, vooral zoodra er meerdere van die nieuwe schepen in de vaart komen.

Over Denemarken is men veel minder optimistisch gestemd. Het is vooral in Kopenhagen, dat men te veel gekocht heeft ter heruitvoer naar Duitschland en Polen. De geheele vrijhaven en de meeste pakhuisen liggen vol met Amerikaansche goederen. Die goederen zijn wel is waar goedkoop gekocht, maar de hoge vrachten en commissies en de door den langen duur bovenmatige rente, hebben die prijzen nu ongeveer op gelijke hoogte met de wereldprijzen gebracht. Nu de afzet door de slechte valuta's niet vlot en de geldmarkt, door de vastlegging van een voor een klein land veel te groot kapitaal, geheel in de war is geraakt, zoodat de rente op 7, 8 en 9 pCt. is gestegen, worden de prijzen te hoog en zullen moeilijkheden niet uitblijven. Tot in de laatste maanden is men doorgestaan met dezen overmatigen speculatieven invoer.

Een andere oorzaak van de tegenwoordige zwakke economische positie is de omvangrijke speculatie in Marken, die er, in verband met de regeling van de Sleeswijk-Holsteinsche vraag, heeft plaats gehad. Nog erger dan bij ons, schijnt daar iedereen Marken gekocht te hebben in de verwachting, dat ter betaling van de spoorwegen etc. in het over te nemen gebied, een groote vraag naar Marken zou ontstaan. Nu de

daling blijft aanhouden, lijdt men groote verliezen. Bovendien is er veel te veel geld in vastgelegd en heeft men andere buitenlandsche valuta's, die men nu goed zou kunnen gebruiken, omgezet in Marken.

Sedert kort is er nu een finantieraad gevormd door de Nationale Bank met medewerking van de vijf grootste banken om de wisselkoersen te verbeteren. Aanvankelijk zijn hierdoor de koersen direct sterk gedaald. Tegelijkertijd zijn ook in Zweden en Noorwegen de koersen teruggelopen uit natuurlijke oorzaken, zooals boven uiteengezet en zooals ook blijkt uit het hieronderstaande diagram van den in- en uitvoer van Zweden. De export is daar nl. geruimen tijd ongeveer gelijk gebleven aan den import en alleen

gedurende de laatste zomermaanden is er een groote afwijking ontstaan. Een juister evenwicht moet dus niet moeilijk te bereiken zijn. Of echter kunstmatige middelen als nu in Denemarken toegepast worden, afdoende zullen helpen, zal men moeten afwachten. Het aanvankelijk bereikte resultaat is althans in de laatste dagen weder geheel verloren gegaan.

DE W.

DISCONTOPOLITIEK.

In een artikel getiteld „Discontopolitiek” verwijt de heer Van Buttingha Wichers mij, dat ik bij de opmerking, welke ik in het nummer van 7 Januari¹⁾ maakte omtrent den rentestand van de Nederl. Bank, mij geen voldoende rekenschap had gegeven van de cijfers van die Bank.

Het wil mij voorkomen, dat ik zulks gedaan heb voorzoover het voor iedereen mogelijk was zulks te doen. De bekende cijfers zijn als volgt: eind Juli 1914: disconto's en beleeningen te zamen f 128,6 millioen en na aftrek van wat de Staat daarvan had in den vorm van gedisconteerd schatkistpapier f 114,3 millioen; 10 Januari 1920: disconto's plus beleeningen f 426,5 millioen, en na aftrek van wat aan Staat en N.U.M. was voorgeschoten (te zamen f 125 millioen), f 310 millioen. Hoeveel hiervan aan gemeenten voorgeschoten was is in geen publieke opgave te vinden. De heer Wichers geeft er eenig licht omtrent, doch wat hij zegt schijnt met elkander in strijd. Eerst betoogt hij, dat van het totaal van f 426,5 millioen ongeveer de helft een gevolg is van financiering van Staat, N.U.M. en gemeenten, rest dus pl.m. f 213 millioen voor „anderen”, wat ongeveer f 100 millioen meer zoude zijn dan in 1914. Kort daarop echter verklaart hij, dat aan de „anderen”, met inbegrip van wat zij opnamen op Staatspapier thans geen hogere credieten zijn gegeven dan voor den oorlog, d.i. dus ongeveer f 113 millioen. Is het eerste juist, dan hebben de gemeenten te zamen thans pl.m. f 88 millioen, is het tweede juist dan hebben zij te zamen thans pl.m. f 187 millioen en de opmerking, dat er ook aan „anderen” te groote credieten worden gegeven tengevolge van de te lage discontorente heeft in dit laatste geen recht van bestaan.

Het verwijt van den heer Wichers geeft steun aan hen, die beweren, dat de tegenwoordige bankpublicaties niet meer voldoen aan een van de doeleinden, waarvoor zij gepubliceerd worden, t.w. het belangstellend en deskundig publiek in staat te stellen de gestie van de Bankdirectie te beoordeelen. Tot 1914 waren die publicaties voldoende. In den eersten tijd van den oorlog is de Regeering een aanvullend cijfer gaan publiceeren, dat toen groot belang kreeg, t.w. hoeveel de Staat bij de Bank heeft opgenomen. Maar nu de gemeenten meer dan een luttel bedrag bij de Bank leenen, ware het blijkbaar wel wenschelijk, dat het publiek ook dat bedrag uit eenige publicatie kon weten, opdat deze publieke zaak publiek besproken kunne worden. Zoolang dat niet het geval is, kan echter aan niemand kwalijk genomen worden als hij na de zeer sterke — en gerechtvaardigde — uitingen van de Bankdirectie omtrent het ongewenschte van een groote vlottende schuld van de gemeenten en omtrent hare mindere bereidwilligheid om die onder te brengen, niet van de veronderstelling uitgaat, dat het aan de gemeenten verleende bedrag wel zoo hoog zal zijn, dat wat Staat (104 millioen), N.U.M. (20 millioen) en gemeente te zamen van de Bank kregen wel een dikke 300 millioen bedraagt, zoodat er voor anderen maar evenveel overblijft als in 1914.

Wat nu discontoverhoging betreft, gaarne wordt toegegeven, dat deze op het bedrag, dat de Staat bij de Bank zal opnemen geen invloed zoude hebben; een verhoging met een vol percent zoude den Staat, die 7/8 van de winst krijgt maar 1/8 percent kosten. Bij

¹⁾ Betreffende kapitaal aan de Centralen.

de gemeenten staat de zaak anders; de verleiding om niet te consolideeren wordt ongetwijfeld aangewakkerd door een belangrijk rentevoordeel. Als de 88 of 187 millioen moesten en konden geconsolideerd voor 6 pCt. dan is het voor de gezamenlijke betrokken gemeenten een voordeel van f 1.320.000 (of f 2.800.000) per jaar om niet te consolideeren.

En de „anderen” (de particulieren)? Mr. Wichers betoogt dat wat meer of minder rente hun niet schelen kan; zij kunnen dien last immers afwentelen op de gebruikers, evenals de loonsverhogingen. Het is alsof wij onzen minister van Financiën hooren in de eerste maanden van zijn ambtsvervulling: „geen enkele belasting drukt, iedereen wentelt die af”. Ik heb omtrent die wenteltheorie indertijd in de „Nieuwe Courant” van 23 December 1918 mijn oordeel gezegd — er min of meer den draak mede gestoken — en zal dat hier niet herhalen. Voorloopig zal ik mij maar aan het ouderwetsche standpunt houden, dat discontoverhoging de strekking heeft het opnemen van credieten te doen verminderen en daardoor de ruilmiddelen minder ruim te doen worden.

Misschien is dit een overwonnen standpunt, is het zelfs juist andersom — een vraag die ik, naar aanleiding van een uiting van den President van de Nederlandsche Bank in het bijvoegsel van zijn Academie-rede, in den „Economist” van 15 Januari j.l. ter sprake bracht.

Misschien ook heeft de Nederl. Bank tengevolge van de ontzettende toename van ruilmiddelen in anderen vorm (chèque- en giroverkeer¹⁾) en door de groote bankconcentraties haar invloed op de geldmarkt door discontoverandering in niet onbelangrijke mate ingeboet; dan zoude ernstig te overwegen zijn, hoe die invloed ware te herstellen.

Het is mij natuurlijk allerminst onbekend, dat er voor verschil in rente voor lange en korte credieten alleszins reden kan bestaan. Intusschen is de rente van credieten op langen termijn volstrekt niet altijd te vereenzelvigen met de reële rente. Ook de rentevoet van credieten op langen termijn kan wel eenigszins onder — of boven — de reële rente zijn. Deze laatste is moeilijk precies vast te leggen; dat zij echter thans veel meer dan 4,5 pCt. bedraagt, lijdt wel geen twijfel. En dat een belangrijke afwijking van de geldrente van de reële rente tot groote geldschepping aanleiding geeft, vooral als het correctief van wegstroming van goud ontbreekt, kan dunkt mij aan Wicksell, Schumpeter en zoovele anderen, die aan dit onderwerp hunne aandacht wijdden, niet worden tegengesproken.

ANT. VAN GIJN.

FINANCIEELE HULP DOOR AMERIKA.

Onder dezen titel schreef de heer W. Westerman een artikel in uw blad van 7 dezer, welks slotsom tot het niet zeer bevredigend resultaat komt, dat van die hulp niet veel te verwachten is, en dat zij vermoedelijk beperkt zoude blijven tot individueele kleinere credietzaken, ruiltransacties of veredelingscredieten, en wellicht tot enkele credieten voor de voedselvoorziening.

M.a.w. van Amerika als zoodanig zou die hulp niet te verwachten zijn; hoogstens van particulieren of bepaalde groepen, en dan in zeer beperkte mate.

Dat zou er voor Amerika niet zeer bemoedigend uitzien. Het heeft terecht in de eerste plaats op Amerika de oogen gevestigd voor diè assistentie, welke het thans dringend behoeft.

¹⁾ De reusachtige cijfers, welke de Ned. Bank in haar verslagen omtrent het giroverkeer geeft, moeten wel in rekening worden gebracht als men over de toename van de ruilmiddelen spreekt. Waar het giro tusschen banken onderling zoo sterk toenam en de banken zich zoo sterk concentreerden lijdt het wel geen twijfel of de overschrijvingen binnen den kring van elke bank op zich zelf namen ook nog met vele honderden millioenen toe, wat ook gelijk staat met toeneming van ruilmiddelen.

En is het nu zoo onmogelijk of onwaarschijnlijk, dat deze van die zijde verstrekt zal worden? Bij vele Amerikanen is het besef levendig, dat Amerika door het crediet uit Europa is opgebouwd en dat in menige crisis het Europeesch kapitaal het Amerikaansche is te hulp gekomen. Bij de meer ontwikkelde Amerikanen vindt men de erkenning, dat de bloei van Amerika en van Europa hand in hand gaan, en treft men een gevoel van saamhoorigheid aan, dat niet ongenegen zoude zijn aan Europa, met voorbijzien van den eisch van oogenblikkelijk voordeel, den steun te verleenen, zooals men dien aan een in moeilijkheden geraakt familielid pleegt te geven.

Dat het financieel voor Amerika niet goed mogelijk zoude zijn dien steun te verleenen is mogelijk, doch nog uit niets gebleken. Het is niet gemakkelijk na te gaan, tot welke credietfaciliteiten dat enorme land in staat is, waar het credietwezen weliswaar nog in de kinderschoenen staat, doch dat toch niet verwacht mag worden zich aan eenige medewerking te zullen onttrekken onder het motief, dat het daarop niet geoutilleerd is. Hoezeer het ook mogelijk en zelfs waarschijnlijk is, dat het lastig zal zijn den juisten vorm voor die credietgeving te vinden; eene openlijke poging in die richting is nog niet gedaan en het zou niet in overeenstemming zijn met de Amerikaansche energie dat pogen bij voorbaat op te geven. Wanneer wij niettemin uit het betoog van den heer Westerman de overtuiging putten, dat de neiging in Amerika om de noodzakelijke hulp te verstrekken niet groot is, dan vragen wij ons af, of daarvoor wellicht ook andere motieven bestaan, en zulks komt ons inderdaad het geval voor.

In de eerste plaats gaat dat land thans geheel op in zijn politiek gehaspel; woedt er een geweldige partijstrijd, die alle aandacht dooft voor hetgeen er buiten de grenzen geschiedt en geen ruimte laat voor meer rationeële beschouwingen. Zoodra die zal zijn uitgestreden zal de blik wel weer helderder worden en tot de erkenning leiden, dat internationale samenwerking noodzakelijk is om Europa op de been te houden, en dat daarbij de medewerking van Amerika als natie niet kan ontbreken. Al ware het slechts, omdat dit werelddeel, zoo gevoelig in zijn arbeidersorganisaties, er het grootste belang bij heeft om te zorgen dat het bolchevisme zich niet over geheel Europa verspreidt en dan noodzakelijk overslaat:

Want daarin schuilt o.i. het tweede en voornaamste bezwaar voor steun van Amerika aan Europeesche Staten; in de omstandigheid dat Europa, in zijn tegenwoordigen vorm, geen voldoende waarborgen als debiteur kan bieden. Zoolang de arbeiders- en arbeids-toestanden op den huidigen weg voortgaan, zoolang de regeeringen zich niet bij machte toonen om aan de dolzinnige eischen van links het hoofd te bieden; zoolang mag niemand in gemoede van Amerika verwachten dat het zich offers getroost om den Europeeschen arbeider in staat te stellen het productievermogen en de kapitaalkracht van zijn land te vernielen. Eerst wanneer alle partijen het er over eens zijn, dat slechts diè landen aanspraak kunnen maken op ondersteuning, waar gewerkt en gespaard wordt, en wanneer waarborgen gegeven kunnen worden tegen excessieve uitgaven, mag men van Amerika vergen, dat het zijn medewerking verleent, en het zou verwondering wekken, wanneer die, onder die voorwaarden, niet werd verkregen. Aan de vervulling dier voorwaarden dient dus gewerkt te worden, en mochten die niet slagen, dan duide men het Amerika niet ten kwade, wanneer het zijn credieten liever dáár uitzet, waar meer waarborgen bestaan voor de terugbetaling.

De Edge-bill geeft reeds eene aanduiding in die richting. Het moge waar zijn, dat het Amerikaansche Gouvernement als zoodanig niet tot officieelen steun bereid zal worden gevonden; officieus verleent het zijne medewerking, langs Treasury en Federal Reserve Banks, ter financiering van de credieten, welke cor-

poraties van exporteurs aan Europeesche importeurs mochten willen verleenen. Geen crediet dus van het Amerikaansche Gouvernement aan Europeesche Gouvernementen, doch medewerking bij die credieten, welke de voornaamste geïnteresseerden in Amerika bij de meest daarvoor in aanmerking komende groepen in Europa mochten willen verleenen. Dit toont den goeden wil, en het is niet onwaarschijnlijk dat, mits men ook in Europa van eenzelfde goeden wil blijk geve, van Amerikaansche zijde op veel ruimeren steun zal kunnen worden gerekend, dan de sombere blik van den heer Westerman doet veronderstellen. M.

ECONOMISCHE TOESTAND VAN CURACAO.

Aan het Koloniaal Verslag 1919 wordt, met betrekking tot Curaçao, het volgende ontleend: ¹⁾

„Hoewel de nadeelige gevolgen van den wereldoorlog zich nog hebben doen gevoelen, is de economische toestand toch gaandeweg verbeterd. Talrijke overgangen van onroerende goederen in de handelswijken te Willemstad vonden plaats; nieuwe kantoren, bergplaatsen en winkels werden gebouwd of verbouwd; op de scheepstimmerwerken werden voortdurend nieuwe schepen gebouwd.

Intusschen bleef de trek van arbeiders naar Cuba, waarvan reeds in het vorig verslag melding is gemaakt, in de laatste maanden van het jaar zelfs in toenemende mate, aanhouden. Dagloon van \$ 2,40, Amerikaansch goud, trokken velen daarheen en de uittocht werd bovendien in de hand gewerkt door de omstandigheid, dat de mijnontginning op Santa Barbara tijdelijk gestaakt is, omdat er gedurende den tijd, dat de uitvoer ten gevolge van den oorlog stil heeft moeten liggen, groote voorraden phosphaat waren verzameld.

In het verslagjaar ²⁾ zijn 337 arbeiders naar Cuba vertrokken waar zij het goed hebben. De loonstandaard is als gevolg van het vertrek van zoovele werkkrachten nog meer gestegen.

De economische toestand van Aruba was ook in het afgelopen jaar over het algemeen niet gunstig.

De mislukking van den maisoogst van het seizoen 1917/18 zou den algemeenen toestand zorgwekkend hebben gemaakt, ware het niet, dat de oogst van pinda's en dividivi en de opbrengst van de aanplantingen van aloë en van den verkoop van mest goede verdiensten opleverden, en dat velen in hun onderhoud hebben kunnen voorzien door de vrij belangrijke geldbedragen, die de op Cuba werkzame arbeiders ten behoeve van hunne gezinnen hebben overgemaakt.

Gedurende het verslagjaar zijn 700 arbeiders daarheen vertrokken en 411 van daar teruggekeerd. Eind December bevonden zich nog 359 arbeiders op Cuba.

De toestand van deze arbeiders moet, volgens getuigenis van velen hunner, buitengewoon gunstig zijn. Zij genieten een ruim dagloon, zoodat zij hunne achtergebleven gezinnen naar behooren kunnen onderhouden.

De behandeling zijdens de werkgevers is zeer humaan en het werk niet bovenmatig zwaar. Zeer vele teruggekeerden hebben den Gezaghobber eenparig verklaard, dat de enkelen, die zich over de ondervonden behandeling hebben beklagd, zulks aan wangedrag of eigendunkelijke handelingen te wijten hebben gehad.

Naar Venezuela zijn 166 werklieden vertrokken en 98 zijn van daar teruggekeerd; eenigen stierven er aan influenza.

In verband met den min gunstigen economischen toestand der bevolking ging het innen van alle directe belastingen en van huurpenningen van landsgronden, zoodra de afbetaling op verleende voorschotten voor landbouwdoeleinden met groote moeilijkheden gepaard; een groote achterstand is daarvan het gevolg.

Op Bonaire was in de eerste maanden van het verslagjaar de economische toestand even gunstig als in het voorafgaande. Ook ten gevolge van de geheerscht hebbende griep-epidemie werd de toestand later minder gunstig, zoodat verscheidene personen uit de daartoe door het Ondersteuningsfonds Nederlandsche Antillen beschikbaar gestelde gelden moesten worden ondersteund.

178 arbeiders zijn naar Venezuela vertrokken en 126 keerden van daar terug.

De economische toestand op St. Martin was over het algemeen verre van gunstig te noemen. Door het uitblijven van den aanvoer der voornaamste levensbehoeften, vooral van tarwe- en maïsmeel uit de Vereenigde Staten van

¹⁾ [Zie voor het verslag 1918 pag. 427 v. van den jaargang 1919. — Red.]

²⁾ 1918.

Noord-Amerika en uit Canada, waarop de bevolking wegens het gemis van inheemsche levensmiddelen geheel was aangevoerd, ontstond reeds in Januari een zeer zorgvolle tijd. Van bestuurswege is echter nog tijdig in de behoefte aan levensmiddelen kunnen worden voorzien, waardoor hongersnood voorkomen is kunnen worden.

De tijdsomstandigheden hebben zich ook nog in andere opzichten hevig doen gevoelen. Vooral het zoutbedrijf, het voornaamste middel van bestaan, ondervond in niet geringe mate de gevolgen daarvan. Voor het zoutgaren moesten buitengewoon hooge loonen worden uitgekeerd; bovendien hebben de zouthandelaren slechts over zeer geringe scheepsruimte voor den uitvoer van zout, waarvoor er zeer groote vraag was, kunnen beschikken.

Ook de veehouders hadden geen gering verlies te boeken. Aanhoudende droogte en ziekte veroorzaakten een beduidende sterfte onder het grootvee.

Ter voorkoming van grooter nadeel waren de veehouders verplicht een deel van hun vee tegen zeer lagen prijs van de hand te doen. In het najaar is de toestand, dank zij intusschen ingevallen regens, verbeterd.

De weersgesteldheid en de tijdsomstandigheden waren voor den economischen toestand van St. Eustatius ongunstig, niettegenstaande de landbouwende bevolking haar werkplicht, ook in zake de voortbrenging van voedingsgewassen, begreep.

De misoogst van de kost- en uitvoerproducten, yams en bataten, werd niet gevolgd door den oogst van grondkost, waarop de bevolking gewoon is van Mei tot Kerstmis te leven. De droogte greep ook den veestapel en de kippenfokkerij aan en belemmerde den natuurlijken aangroei van beide.

De voedselvoorziening van bestuurswege nam, ten gevolge van de droogte en de sluiting van St. Kitts, het karakter van voedselverstreking aan. Een billijke en zoo algemeen mogelijke verdeling over de koopers, vorderde, dat de gezaghebber den wederverkoop zelf ter hand nam en dat hij de leiding en verantwoording aanvaardde van coöperatieve bestellingen bij Curaçaosche firma's.

De Cultuur Maatschappij der Nederlandsche Antillen stelde in haar winkel voor hare werklieden levensmiddelen, o.m. cassave-meel, beschikbaar.

De bevolking van kleine planters verviel niet tot armlastigheid en was nimmer geheel buiten wittebrood.

Op Saba onderging de economische toestand der bevolking geene merkbare verandering. Hoewel de uitvoer van levensmiddelen van de naburige eilanden hierheen zeer werd bemoeilijkt, kon toch niet gezegd worden, dat de bevolking gebrek aan voedingsmiddelen heeft gehad, aangezien de noodzakelijkste artikelen, als tarwemeel, suiker, rijst en petroleum, uit Curaçao werden aangevoerd.

De in den vreemde werkende Sabanen, die in deze tijden grof geld hebben verdiend, maakten, ofschoon niet geregeld, het noodige voor hunne achtergebleven familieleden over, zoodat deze geen gebrek hebben geleden.

Evenals het jaar 1917 kan het verslagjaar voor den handel van Curaçao onder de middelmatige jaren worden gerekend. Waren de verdiensten in enkele takken beduidend ruimer, in andere waren zij geringer; zoo was dit met den steenkolenhandel het geval. Bij een invoer in 1917 van 46.000 ton bedroeg de invoer in 1918 slechts bijna 16.000 ton, terwijl eene vergelijking van de cijfers van den uitvoer over deze twee jaren een nadeelig verschil van 18.000 ton voor het laatste jaar geeft. De mindere uitvoer wordt verklaard door de omstandigheden, dat weinig stoomschepen in de havens hebben gebunkerd.

Eene vergelijking van de eindcijfers van den invoer toont aan, dat voor eene waarde van f 79.000 meer is ingevoerd dan het jaar te voren, hetgeen voor een deel is toe te schrijven aan de prijsverhoging van verscheidene artikelen ter plaatse van afzending. Van invloed op dit cijfer is ook geweest de vermeerderde invoer van ruwe olie voor de Curaçaosche Petroleum Maatschappij.

Het eindcijfer van den uitvoerhandel toont eene vermindering aan van f 394.000, wat hoofdzakelijk toe te schrijven is aan den minderen uitvoer van steenkolen met f 571.000 en volstrekt geen uitvoer van phosphorzure kalk, waarvan in 1917 voor eene waarde van f 75.000 is uitgevoerd. Daarentegen valt aan te teekenen, dat de waarde van de uitgevoerde dividivi, stroochoeden, mest en zout onderscheidenlijk f 28.000, f 12.000, f 47.000 en f 8000 meer hebben bedragen dan in het voorafgaand jaar, terwijl voor een bedrag van f 180.000 aan ruwe olie is uitgevoerd.

De doorvoer bleef met 10.000 ton ten achteren bij 1917. Hetzelfde motief, dat voor dat jaar gegolden heeft, namelijk gebrek aan scheepsruimte om de goederen naar de plaatsen van bestemming te vervoeren, is ook voor 1918 oorzaak

geweest van dezen achteruitgang. Ook in het afgelopen jaar, zijn groote partijen goederen aangevoerd, die tijdelijk werden opgeslagen in afwachting van scheepsgelegenheid tot verder vervoer.

Het aantal zeilschepen, die Curaçao hebben aangedaan, bedroeg 1497 tegen 1505 in 1917. De tonnenmaat van de binnengevallen zeilschepen bedroeg evenwel 29.000 ton meer dan die van de vaartuigen, welke het eiland in 1917 hebben aangedaan. Daarentegen was de tonnenmaat der stoomschepen, die Curaçao bezochten, belangrijk — 349.000 M³. — lager dan het jaar te voren; het aantal dier schepen was 69 kleiner.

De volgende cijfers mogen een overzicht geven van den invoer uit en den uitvoer naar het buitenland van elk der eilanden van de kolonie afzonderlijk:

	Invoer	Uitvoer
Curaçao	f 5.877.894	f 1.896.970
Aruba	„ 594.450	„ 406.983
Bonaire	„ 377.245	„ 159.090
St. Martin	„ 243.341	„ 161.291
St. Eustatius	„ 125.912	„ 56.406
Saba	„ 88.981	„ 5.088
Tezamen	f 7.307.823	f 2.685.828

Al de eilanden der kolonie werden door 3345 schepen, metende 997.100 M³. netto, bezocht.

Het aantal schepen, dat de verschillende havens bezocht, bedroeg 428, en de inhoudsmaat dier schepen 328.142 M³. minder dan in 1917.

De waarde van den in- en uitvoer en de geschatte waarde van den doorvoer waren onderscheidenlijk f 447.491 meer en f 79.651 en f 9.910.102 minder dan die in het voorgaande jaar.

Ten gevolge van de tijdsomstandigheden bleven de werkzaamheden van de Curaçaosche bank beperkt tot het disconteerden van wisselbrieven en het afgeven van wissels op Nederland en Amerika. De koers op Nederland bevoog zich tusschen pari en 6 pCt. agio en was op het einde van het jaar pari. De koers op New York was gedurende het grootste gedeelte van het jaar zeer laag en schommelde tusschen 1 pCt. en 14 pCt. disconto; op het einde van 1918 was die koers 4 pCt. disconto.

Aan wissels werd verkocht:	
op Nederland	f 322.322,28½
„ New York	„ 299.441,97½
	f 621.764,26

Op het einde van 1918 bedroeg het kassaldo van de Curaçaosche Bank f 546.180.41 en wel:

aan Nederlandsche tienguldenstukken	f 50.220,—
„ „ zilveren munten	„ 1.685,—
„ getarifeerde gouden munten	„ 235.955,05
„ bankbiljetten	„ 258.320,—
„ pasmunt	„ 0,36
	f 546.180,41

In het bedrag aan specie is begrepen de tot dekking van het vijfde deel der in omloop gebrachte bankbiljetten beschikbaar te houden som.

Aan het Gouvernement is een bedrag van f 774.531,57 verstrekt. Bovendien werd door tusschenkomst van de agentschappen van de bank te New York, voor leveringen aan het Koloniaal Bestuur eene som van f 231.530,32½ uitgekeerd. Onder die leveringen waren ook de door de voedingscommissie bestelde levensmiddelen begrepen.

De vordering op het Gouvernement bedroeg op het einde van het jaar f 199.158,83.

De zuivere winst van de bank was f 35.924,51½, welk bedrag in de koloniale kas zal worden gestort.

Onderstaande staat geeft een overzicht van den stand van Maduro's Bank op 31 December 1918:

Debet.	
Aan effectenrekening	f 631.163,82
„ gewaarborgde leeningen	„ 971.195,95
„ rekeningen-courant	„ 230.365,08
„ teged bij bankinstellingen	„ 664.394,15
„ kasrekening	„ 171.759,52
	f 2.668.878,52
Credit.	
Per kapitaal	f 1.000.000,—
„ reservefonds	„ 100.000,—
„ reserve voor koersverschil	„ 50.000,—
„ deposito's	„ 1.068.294,85
„ spaarrekeningen	„ 204.353,76
„ rekeningen-courant	„ 246.229,91
	f 2.668.878,52

De ontginning der mijnen van Santa Barbara op Curaçao is tijdelijk gestaakt, aangezien ten gevolge van den oorlogstoestand geen fosforzure kalk kon worden uitgevoerd.

Ook gedurende 1918 heeft de hoedenindustrie de nadeelige gevolgen van den wereldoorlog ondervonden omdat wegens gebrek aan rechtstreeksche verbindingen en scheepsruimte en ten gevolge van door verschillende landen genomen belemmerende maatregelen de uitvoer van strooïhoeden naar Europa zeer gering is geweest. De verschepping geschiedden dan ook bijna uitsluitend naar de Vereenigde Staten van Amerika, die ten gevolge van de afnemende concurrentie ook dit jaar de markt ten volle hebben beheerscht. Ook de uitvoer daarheen ondervond echter den nadeeligen invloed van gelijke omstandigheden als de bovenvermelde, zij het ook in eenigszins mindere mate dan in 1917, daar de statistische gegevens van 1918, zoowel ten aanzien van het aantal hoeden als van de waarde daarvan, een hooger uitvoercijfer aantoonen.

De uitvoer beliep 145.982 dozijn hoeden ter waarde van f 485.159¹⁾ of 22.245 dozijn en f 36.441 meer dan in 1917. De gemiddelde prijs per dozijn was echter lager dan in het vorige jaar.

Het bedrijf maakte buitengewoon groote vorderingen op het gebied van de techniek. De afwerking van de hoeden is belangrijk verbeterd; klachten daarover — en dit geldt ook voor de grove soorten, de z.g. stapelhoeden — werden zelden vernomen.

Het aantal vlechtsters van fijne hoeden nam aanmerkelijk toe. Op den afzet van deze soorten, die hoofdzakelijk aan doortrekkende reizigers werden verkocht, heeft de oorlog geen nadeelige gevolgen gehad. De waarde van deze hoeden, die niet in de opgave van den uitvoer is begrepen, vertegenwoordigt een niet onbeduidend bedrag.

Het onderwijs in het hoedenvlechten op de verschillende leergangen kwam ook in 1918 het bedrijf ten goede en droeg er eenigermate toe bij om den economischen toestand der vlechtsters te verbeteren.

Het aantal leergangen beliep 32, d.i. één meer dan in 1917. Zij werden door 1115 leerlingen bezocht.

Op Aruba worden nog altijd voornamelijk hoeden van mindere hoedanigheid gevlochten, niettegenstaande de voortgezette pogingen om de vlechtsters er toe te brengen betere soorten, z.g. biphapa-hoeden, te maken, die tegen betere prijzen worden verkocht.

Ook dit jaar waren de uitkomsten op St. Martin, voornamelijk te Simpsonsbaai, zeer goed. Algemeen legt men zich toe op het vlechten van fijne hoeden, die tegen goede prijzen worden verkocht. Hoeden ter waarde van f 20 per stuk worden er reeds vervaardigd en er bestaat grond voor de verwachting, dat het bedrijf ook op dit eiland algemeen zal worden.

De vooruitzichten van het bedrijf zijn voor het eiland veelbelovend; de nijverheid zal er ongetwijfeld een hooge vlucht nemen, zoodra de tijdsomstandigheden, die thans haar volle ontwikkeling tegenhouden, zullen zijn verbeterd.

De invoer van hoedenstroo beliep 233.798 dozijn koppen ter waarde van f 150.063, tegen onderscheidenlijk 244.672 dozijn en f 127.721 in 1917 of f 0,53 en f 0,52 per dozijn.

Het bedrijf mocht zich verheugen in eene toenemende belangstelling van het algemeen.

De vooruitzichten mogen gunstig worden genoemd nu het wereldverkeer zich herstelt en de uitvoer van hoeden naar Europa weder zal kunnen plaats vinden.

Voor Engeland, waarheen in 1918 voor eene waarde van slechts f 7968 werd uitgevoerd, was in 1919 reeds eene bestelling van 14.000 dozijn hoeden ter waarde van f 50.000 geplaatst.

Uitvoer van Strooïhoeden in de jaren 1910—1918

Jaar	Geheele Kolonie			Curaçao		
	Dozijn	Waarde	Gemidd. waarde per doz.	Dozijn	Waarde	Gemidd. waarde per doz.
1910	75.024	f 220.709	f 2.94	70.567	f 213.644	f 3.03
1911	113.067	„ 443.703	„ 3.92	108.164	„ 432.993	„ 4.—
1912	145.614	„ 794.240	„ 5.45	133.333	„ 756.272	„ 5.67
1913	145.797	„ 688.701	„ 4.66	131.222	„ 620.222	„ 4.73
1914	132.745	„ 488.482	„ 3.68	114.730	„ 442.157	„ 3.85
1915	123.906	„ 441.723	„ 3.56	104.043	„ 393.748	„ 3.78
1916	117.053	„ 409.843	„ 3.50	86.970	„ 348.057	„ 4.—
1917	123.737	„ 448.718	„ 3.63	96.704	„ 382.042	„ 3.95
1918	145.982	„ 485.159	„ 3.32	96.557	„ 394.639	„ 4.09

Gedurende het verslagjaar werden op Curaçao de volgende

¹⁾ (18,1 pCt. van den totalen uitvoer).

nieuwgebouwde schepen te water gelaten, te weten: zeven schoeners (w.o. een driemaster) en een kotter, metende onderscheidenlijk 674,49 M³. bruto en 590,39 M³. netto, 235,58 M³. bruto en 217,93 M³. netto, 323,71 M³. bruto en 299,84 M³. netto, 235,98 M³. bruto en 218,33 M³. netto, 280,88 M³. bruto en 260,71 M³. netto, 236,68 M³. bruto en 219,03 M³. netto, 533,26 M³. bruto en 466,05 M³. netto en 41,93 M³. bruto en 41,93 M³. netto.

Einde 1918 lagen nog één drie- en één tweemastschoener op stapel.

Op Aruba werd één schoener, groot 145,36 M³, gebouwd en te water gelaten en op Bonaire vier kotters, terwijl einde 1918 nog drie schoeners op stapel lagen.

Op St. Martin werd één schoener, groot 145 M³, gebouwd en te water gelaten.

Ook gedurende het verslagjaar had de Curaçaosche Petroleum Maatschappij, Curaçao, nog zeer onder de tijdsomstandigheden te lijden, zoodat de raffinaderij eerst in de maand Mei zoover gereed was, dat met het bedrijf een aanvang kon worden gemaakt. Door het gemis van voldoende scheepsruimte voor den aanvoer van ruwe olie kon het bedrijf nog niet geregeld worden onderhouden.

De door de voormelde maatschappij op 1 Januari opgerichte „Curaçaosche Scheepvaart Maatschappij” had slechts de beschikking over 2 lichters van 800 ton en 2 sleepboten. Weliswaar kwam op het einde van het jaar nog een 1400 tons lichter uit Amerika aan, doch bij gemis aan eene krachtige sleepboot, moest deze lichter voorloopig worden opgelegd. Bovendien had de maatschappij in de maand December het verlies te boeken van de sleepboot „Don Alberto” en van den lichter „Oranjestad”, die bij slecht weder op de kust van Venezuela zijn verongelukt. Menschenlevens waren daarbij gelukkig niet te betreuren.

Einde 1917 bedroeg de voorraad ruwe olie 8000 ton; de aanvoer beliep ongeveer 21.000 ton, waarvan ongeveer 6000 ton naar Europa werd verscheept. De maatschappij beschikte dus over ongeveer 23.000 ton ruwe olie, eene hoeveelheid, die slechts voldoende is om het distillatiebedrijf gedurende 6 weken van het jaar te onderhouden.

In de maand Juni kwamen voor het eerst de producten van de maatschappij in den handel; deze vonden op Curaçao gereeden afzet.

De maatschappij hoopte binnenkort over voldoende verpakkingsmateriaal te beschikken om een aanvang te kunnen maken met den uitvoer naar de omringende landen en eilanden.

Op het einde van het jaar vonden ongeveer 200 arbeiders geregeld werk bij het bedrijf.”

VALUTA EN WISSELKOERSEN.

Hoewel het vraagstuk der valuta en wisselkoersen reeds zeer vele pennen in beweging heeft gebracht, is tot heden niet alleen geen bevredigende oplossing voor de moeilijkheden gevonden, welke zich thans op dit gebied voordoen, maar is er onder de deskundigen zelfs geen communis opinio ontstaan nopens de natuur van het vraagstuk. De kennis echter van den aard der moeilijkheden is de onontbeerlijke basis voor hare oplossing. Ten einde hiertoe iets bij te dragen, heeft ook steller dezes gemeend de pen te mogen oppvatten en de volgende opmerkingen aan het oordeel der deskundigen te onderwerpen.

Het vraagstuk der valuta en wisselkoersen is een vraagstuk van verhoudingen, en wel in tweërlei opzicht, nl. eerstens de verhouding van het geld in een bepaald land tot de waren in dat land en tweedens de verhouding van het geld in een bepaald land tot het geld in andere landen. Zoolang de meeste landen eene vaste verhouding van hun ruilmiddel tot het goud handhaafden, miste het vraagstuk bijna alle praktische waarde. Om dit te bewijzen kunnen wij de volgende formules opstellen, waarin a het ruilmiddel in een land en b dat in een ander land voorstelt, terwijl G de waarde van goud op de wereldmarkt voorstelt, als dan a : G = 2 : 1 en b : G = 3 : 1 dan moet a : b = 2 : 3 de formule zijn, die ongeveer de verhouding der beide valuta's aangeeft. De verhouding van het ruilmiddel van een land tot het ruilmiddel van de andere landen ondervond toen geen rechtstreekschen invloed van de verhouding van het ruilmiddel van dat land tot de zich in dat land bevindende waren. Immers men beschouwde het ruilmiddel niet als

een middel om vele soorten waren te koopen, maar als koopmiddel van slechts die ééne koopwaar: het Goud. Een indirecte invloed was natuurlijk wel voorhanden, want er is geen land ter wereld, dat zijne schulden aan het buitenland op den duur in goud kan betalen. Men moest goud of buitenlandsch goudwaardig papier verzamelen, teneinde die betalingen te kunnen doen, anders kon de vaste verhouding van het ruilmiddel tot het goud niet gehandhaafd blijven. Het verzamelen van die waarden geschiedt slechts op twee manieren, nl. goudvelven uit eigen bodem (hier toe waren slechts weinige staten bij machte en dan nog in zeer onvoldoende mate) of *uitvoer van waren*.¹⁾ De uitvoer van waren is echter afhankelijk van de verhouding van het ruilmiddel tot de waren in het binnenland, want deze verhouding bepaalt den kostprijs der uitvoerartikelen; zij komt niet alleen in den prijs der gebezigde grondstoffen, maar ook in de te betalen loonen tot uitdrukking. Als alles in een land duur is, moeten ook de loonen hoog zijn; kosten alle waren goedkoop, dan kunnen de loonen laag zijn en zullen dit waarschijnlijk ook zijn. De kostprijs der uitvoerartikelen is echter een zeer invloedrijke factor voor de beoordeeling der vraag of uitvoer mogelijk is, ja dan neen. Oogenschijnlijk zou men zelfs denken, dat deze prijs de minimumprijs is, die nog uitvoer toelaat, maar het protectionisme heeft de mogelijkheid geschaapen om den uitvoer te forceeren, d.w.z. met verlies, beneden den kostprijs, naar het buitenland te verkopen. Voor de aldus verkregen goudvorderingen op het buitenland kon men dan grondstoffen aldaar goedkoper inkoopen dan de kostprijs dier grondstoffen zouden hebben bedragen, indien ze in het eigen land hadden moeten worden geproduceerd. Niet altijd hadden dezelfde individuele ondernemers, die de verliezen bij den uitvoer leden, ook de winsten bij den invoer, maar voor het betrokken land as a whole kon deze geheele transactie toch van voordeel zijn. Hier is niet de plaats om verder op dit belangrijk onderwerp in te gaan.

We zagen derhalve, dat bij handhaving van de volstrekte inwisselbaarheid van het ruilmiddel tegen goud, de verhoudingen der valuta's onderling nagenoeg onveranderd moesten blijven en dat er slechts een indirecte invloed voorhanden was van de binnenlandsche waarde van het ruilmiddel op de buitenlandsche waarde daarvan.

Niet zoodra echter werd het verband tusschen het ruilmiddel en goud verbroken door de wettelijke verklaring van oninwisselbaarheid van het ruilmiddel tegen goud, of de vaste verhouding der valuta's onderling werd verbroken. De vraag is nu, welke is thans de basis geworden, waarop de waarde van het ruilmiddel van een bepaald land wordt beoordeeld? Als men spreekt van *waarde* dringt zich dadelijk de wet van vraag en aanbod op. Zoodra men de vaste verhouding tusschen goud en ruilmiddel heeft opgegeven, is het aanbod van het ruilmiddel practisch onbeperkt, immers de betrokken staat heeft het in zijn macht zooveel bankpapier te doen drukken en over de grenzen te zenden als hij wil. Zoolang hij daarvoor waren in het buitenland krijgt, is het voor hem een voordelige zaak, hij ruilt bedrukt papier tegen koren, machines enz. Maar het is een tweesnijdend zwaard! Want dat papier keert terug naar het land van uitgifte. Het buitenland heeft hoe langer hoe minder waren gegeven, voor dezelfde hoeveelheid ruilmiddel, naar gelang de hoeveelheid van dat ruilmiddel in het buitenland werd vermeerderd. Dit depreciatieproces gaat vrij vlug, al zijn er, zooals wij dadelijk zien zullen eenige remmende factoren. Nu treedt het buitenland met het goedkoop gekochte ruilmiddel op de binnenlandsche markt als koper op, moet m.a.w. de staat van uitgifte voor het papier op zijn beurt waren geven. Ook hier zal het versterkte aanbod van ruilmiddel eene

depreciatie daarvan teweegbrengen, maar dit proces gaat veel langzamer. Eerstens staat het ruilmiddel hier tegenover een veel grootere hoeveelheid waren, de eigen productie van een staat is vrijwel altijd een veelvoud van den invoer van dien Staat en tweedens is het apparaat, dat de wisselkoersen, i.e. de verhouding der verschillende valuta's onderling, bepaalt veel eenvoudiger, dan het ingewikkelde apparaat der prijsvorming van goederen (slechts voor stapelproducten kan men van een ongeveer even eenvoudig apparaat spreken). Als de koers van de Mark bijv. in één dag van 10 op 8 cent daalt, zullen alle Deutsche kooplieden niet opeens den prijs hunner waren met 25 pCt. verhoogen, terwijl het wel eene zoodanige verhooging der Nederlandsche prijzen ten opzichte van Duitschland beteekent. Nu zou men den uitvoer van waren en de vestiging van vreemdelingen geheel kunnen verbieden, zoodat het buitenland van dit verschil in tempo der depreciatie geen gebruik zou kunnen maken. Maar dan geeft het buitenland ook geen waren meer voor het papieren ruilmiddel van zulk eenen Staat. Want nu moeten wij de zaak van de zijde van de *vraag* bezien, nadat wij tot dusver het *aanbod* beschouwden. Deze laat zich leiden door twee overwegingen, nl. eerstens vraag naar ruilmiddel om schulden te betalen en tweedens vraag naar ruilmiddel teneinde toekomstige nog aan te gane schulden te betalen. De eerste soort vraag is dringend, de tweede soort is rein speculatief. Snijdt een Staat door wettelijke maatregelen alsboven omschreven de tweede soort vraag naar zijn ruilmiddel af, dan zal na de bevrediging der eerste soort vraag, (waartegenover een overweldigend aanbod staat, immers zulke noodmaatregelen neemt een Staat pas bij enorme depreciatie van zijn ruilmiddel in het buitenland), dan zal — zeg ik — de waarde van zijn ruilmiddel in het buitenland gelijk nul worden, dat wil dus zeggen, dat zulk een Staat niets meer in het buitenland zal kunnen koopen. Geen enkele Staat kan zich derhalve zoo iets veroorlooven, zelfs al is hij bezield met de oneerlijkste bedoelingen. De bedoeling immers die hier zou voorzitten, zou zijn om het buitenland, dat op goed geloof zijne waren voor papier gegeven heeft, met dat papier te laten zitten, zonder er iets voor te willen inruilen. Het waardeloos worden van het ruilmiddel in het buitenland zou zich echter tegen dien Staat zelf keeren, zooals wij zagen. Ook het waardeloos verklaren van het bestaande ruilmiddel en invoering van een nieuw soort ruilmiddel kan practisch niet doorgevoerd worden, tenzij tegen eene schadeloosstelling der houders van het oude papier, welke dan vastgesteld zal moeten worden in het nieuwe ruilmiddel volgens de eene of andere verhouding. Niemand toch zal het nieuwe ruilmiddel aannemen, dat misschien over een jaar wederom ongeldig zal worden verklaard. Elk papieren ruilmiddel is een crediet, dat renteloos aan de centrale bankinstelling wordt verleend. „De Nederlandsche Bank betaalt” enz. leest men op ons bankpapier en men gelooft dit (crediet); zoodra men dit niet meer gelooft is het bankpapier scheurpapier. Er ontstaat dan bij gebrek aan metalen geld een ruilhandel zonder geldmiddelen, dit is de eenig denkbare oplossing. Maar in een modernen Staat is zulk een ruilhandel onmogelijk, geen ambtenaar blijft ambtenaar als hij van den Staat scheurpapier als salaris krijgt en met waren zijne levensbehoeften moet betalen; welke waren zou men aan eene spoorwegmaatschappij moeten aanbieden voor een reisbiljet? Het gevolg zou zijn een volslagen economische ruïne van zulk eenen Staat. Er is een hemelsbreed verschil tusschen het annulleeren van Staatsleeningen (Staatsbankroet), en het annulleeren van wettelijke betalingsmiddelen, van het Ruilmiddel als zoodanig. Het eerste maakt, dat de Staat geen of weinig crediet krijgt voor verdere leeningen; dan moet hij maar zien het zonder leeningen af te doen, dan wel aan zijne onderdanen eene gedwongen leening op te leggen; het tweede is niet uit te voeren, zonder als gevolg de volslagen ondergang in economischen zin.

¹⁾ Als „waar” moeten in dit verband ook „diensten”, „arbeid” beschouwd worden.

Elke Staat heeft er dus belang bij, dat er een speculatieve vraag naar zijn ruilmiddel in het buitenland besta. Deze is gedeeltelijk latent. De bezitter van het papiergeld in het buitenland, dus de aanbieder, biedt niet onder een bepaalden prijs aan; kan hij dien prijs niet verkrijgen, dan neemt hij het papier zelf op speculatie, m.a.w. treedt als vrager op tegenover zijn eigen aanbod. De speculatie is gebaseerd op de volgende overwegingen: 1°. Er zijn menschen, die betalen moeten aan het land van uitgifte van het bankpapier of van den wissel (wat overeen uitkomt) en 2°. voor dit ruilmiddel zijn in het land van uitgifte waren te koop, die uit dat land kunnen worden geëxporteerd en die dan in het buitenland eene zekere waarde, uitgedrukt in de valuta van het buitenland representeren. Kan ik bijv. voor fr. 1000 in Frankrijk een okshoofd wijn krijgen en is de prijs van dat okshoofd op de wereldmarkt 350 gulden, dan heb ik een basis voor de waardeering van een Fransch bankbiljet van fr. 1000. De waarde daarvan moet, aangenomen, dat wijn het eenige uitvoerproduct van Frankrijk zou zijn, in ieder geval minder dan 350 gulden zijn, want eene omzetting van alle Nederlandsche vorderingen op Frankrijk verminderd met de Fransche vorderingen op Nederland, in wijn, zou eene zeer sterke stijging der wijnprijzen in Frankrijk en eene daling dier prijzen in Nederland tengevolge hebben, ik zou dus voor mijn 1000 fr. bijv. maar $\frac{3}{4}$ okshoofd wijn krijgen en het okshoofd wijn zou slechts 250 gulden buiten Frankrijk waard worden, dus in dubbel zin zou zulk eene omzetting de waarde van het 1000-franckbiljet verminderen. Nu gaat het niet over één uitvoerartikel maar over vele en niet over twee landen, maar over de geheele wereld. Daardoor is de laatstgenoemde basis van de speculatieve vraag niet zoozeer eene wis kunstige dan wel eene van gevoel, hoewel niet geheel los van feitelijke omstandigheden.

Tusschen twee haakjes zij er hier op gewezen, dat uit het bovenstaande blijkt, dat het verhoogen der prijzen van de exportartikelen van een land, dat een groote schuld, in den vorm van ruilmiddel, aan het buitenland heeft, noodwendig eene verdere depreciatie van dat ruilmiddel in het buitenland moet veroorzaken, tenzij het een monopolie-artikel betreft, waaraan de geheele wereld zóó dringend behoefte heeft, dat eene verhooging van den uitvoerprijs van dat artikel eenvoudig eene verhooging van den wereldprijs tengevolge moet hebben. Zou Frankrijk in het voorbeeld frs. 2000 voor het okshoofd vragen, dan zouden 2 biljetten van frs. 1000 mij evenveel waard zijn als in het voorbeeld het ééne biljet. Van den anderen kant heeft eene dergelijke verhooging van den prijs der uitvoerartikelen, zoodra op die basis zaken gedaan worden eene vermeerdering der niet-speculatieve vraag naar het ruilmiddel in het buitenland tengevolge, in zoverre als de importeur in het buitenland voor de betaling van eene bepaalde hoeveelheid waren nu meer ruilmiddel nodig heeft. De verminderde speculatieve vraag moet men optellen bij de vermeerderde niet-speculatieve vraag om de totale vraag na invoering der prijsverhoging te krijgen. Zoodra echter een land zeer veel ongefundeerde schulden in het buitenland heeft en de uitvoer van waren niet op bijzonder krachtige wijze kan ter hand genomen worden, zal de vermeerdering der niet-speculatieve vraag de vermindering van de speculatieve vraag niet kunnen goedmaken, zal deze laatste invloed dus overheerschen en het ruilmiddel in het buitenland nog meer deprecieeren.

Het eenige middel tot herstel van eene gedeprecieerde valuta is vermindering van den prijs aan den invoer besteed, en vermeerdering van de hoeveelheid der uitvoerartikelen, welke echter niet geforceerd moet worden door prijsverlaging.

Wij zagen hierboven, dat de waarde van het ruilmiddel van een land niet op nul kan dalen, tenzij door maatregelen, die geen enkele Regeering zal nemen. De daling kan echter wel zeer ver gaan. We behoeven

niet ver te gaan, niet naar de milreis, de zoo gedeprecieerde duizend koninklijke munten te kijken, om voorbeelden te vinden van buitengewone gelddepreciatie in den loop der tijden; onze Nederlandsche gulden bevatte, toen dit goudstuk onder den naam van Dortsche Schild in 1388 door Hertog Albrecht werd ingevoerd, ruim 4 gram goud, terwijl hij thans gelijk staat aan ruim 0,6 gram van dit edele metaal. Die depreciatie is derhalve vastgelegd in eene verhouding tot het genoemde edele metaal en dit is de eenige deugdelijke weg om een ontredderd muntstelsel weer in orde te brengen. Want zooals wij in den aanvang van dit opstel zagen, kan slechts de vastkoppeling van het ruilmiddel aan edele metalen, het zij dan goud of zilver, mits het merendeel der muntstelsels hetzelfde metaal daartoe kiezen, tusschen die muntstelsels eene vaste verhouding handhaven. Goud is daartoe geschikter dan zilver wegens zijne grootere waarde bij gelijk volume, daar dientengevolge een bepaald bedrag in goud gemakkelijker dan in zilver kan getransporteerd worden. Wanhoopt men derhalve er aan om de munteenheid op de oude verhouding tot het goud te brengen, dan doet men goed, om eene nieuwe vaste verhouding te scheppen tusschen die eenheid en het goud. Het gemis aan eene vaste verhouding is altijd een groter euvel dan het wijzigen der theoretisch aangenomen, maar practisch niet bestaande verhouding in eene, zij het ook ongunstige, doch daadwerkelijke verhouding.

Die nieuwe verhouding zal het rechtvaardigste worden vastgesteld op eene basis, die zich niet dekt met den feitelijken toestand op het oogenblik der diepste depreciatie, maar die nadert tot het niveau, waarop men redelijkerwijze mag hopen het ruilmiddel weer te kunnen opvoeren. Welk eene onrechtvaardigheid er in gelegen is om het niveau der diepste depreciatie als basis voor de nieuw vast te stellen goudwaarde van het ruilmiddel aan te nemen, is door andere schrijvers in den laatstep tijd zoo ampel uiteengezet, dat ik meen dit punt hier verder buiten bespreking te kunnen laten. Neemt men de verhouding te ongunstig voor het ruilmiddel, dan kan het zijn, dat dit bij eenig herstel van de waarde daarvan, agio gaat doen tegenover het te hoog geapprecieerde goud. Het buitenland gaat dan over tot goudexport naar een zoodanig land, ruilt de waren van dat land liever tegen goud dan tegen zijn eigen waren, immers op goudinvoer naar dat land zit de meeste verdienste. Dit is een zeer ongezonde toestand, die aanleiding kan geven tot goudinvoerverboden enz. Mag men bij de politiek der Zweedsche Bank aan het gevolg van een dergelijk verschijnsel denken? Ik meen deze kwestie aan ter zake meer bevoegden ter beantwoording te moeten overlaten.

J. R. CLIFFORD KOCQ VAN BREUGEL.

EENE INTERNATIONALE VALUTA-CONFERENTIE.

Het in het vorig nummer opgenomen memorandum is in de Vereenigde Staten en in Frankrijk door de volgende personen ondertekend:

Vereenigde Staten van Noord-Amerika: WILLIAM H. TAFT, Former President of the United States; ELIHU ROOT, Former Secretary of State, and ex-Senator; HERBERT HOOVER, Former Director U. S. Food Administration; MYRON T. HERRICK, Former Ambassador to France; HARRY A. WHEELER, Former President United States Chamber of Commerce, and Chairman International Trade Conference of U. S. Chamber of Commerce; ALFRED E. MARLING, President New York Chamber of Commerce; WILLIAM FELLOWES MORGAN, President New York Merchants Assn.; FRANK A. VANDERLIP, Chairman Banking Committee New York Chamber of Commerce; PAUL M. WARBURG, Chairman Acceptance Council and Committee on Banking of New York Merchants Association, and former vice Governor Federal Reserve Board; R. S. HAWES, President American Bankers Association; J. P. MORGAN, Partner of J. P. Morgan and Company, New York; JAMES A. STILLMAN, President National City Bank of New York; A. BARTON HEPBURN, Chairman Chase National Bank, New York; CHARLES H. SABIN, President Guaranty

Trust Cy., New York; L. L. RUE, President Philadelphia National Bank; JAMES B. FORGAN, President First National Bank, Chicago; FESTUS J. WADE, President Mercantile Trust Company St. Louis; F. O. WATTS, President Third National Bank, St. Louis; JOHN SHERWIN, President First National Bank, Cleveland; A. W. MELLON, President Mellon National Bank, Pittsburgh; EMERY H. CLARK, President First and Old Detroit National Bank; FREDERICK H. RAWSON, President Union Trust Cy., Chicago; R. G. RHETT, President Peoples National Bank, Charlestown, South Carolina, Cleveland; H. DODGE, Partner Phelps Dodge Corporation, New York; DARWIN P. KINGSLEY, President New York Life Insurance Co.; CHARLES W. ELLIOTT, President emeritus Harvard University; ARTHUR T. HADLEY, President Yale University; H. P. JUDSON, President University Chicago; EDWIN A. ALDERMAN, President University of Virginia; HENRY SUZALLO, President University of Washington, Seattle; EDWIN R. A. SELIGMAN, Professor Economics, Columbia University; F. W. TAUSSIG, Professor Economics Harvard University; SAMUEL REA, President Pennsylvania Railroad Cy.; LOUIS W. HILL, Chairman Great Northern Railroad Cy.; DANIEL WILLARD, President Baltimore and Chic Railroad Cy.; GEORGE H. Mc. FADDEN, Partner G. H. Mc. Fadden & Brother, Philadelphia; JULIUS H. BARNES, Partner Barnes Ames Co., and Director U. S. Grain Corporation; JOHN G. SHEDD, President Marshall Field Company, Chicago; JACOB H. SCHIFF, Partner Kuhn Loeb & Co., New York; GEORGE M. REYNOLDS, Chairman Continental and Commercial National Bank, Chicago; ROBERT L. BROOKINGS, President Board Trustees Washington University St. Louis; A. L. MILLS, President First National Bank Portland Oregon; FRANK B. ANDERSON, President Bank of California, San Francisco; HERBERT FLEISCHACKER, President Anglo and London Paris National Bank, San Francisco.

Frankrijk: RAPHAEL-GEORGES LEVY, Economiste, Sénateur; DARCY, Président du Comité des Houillères de France; ROGER LEHIDEUX, Président de l'Union Syndicale de Banquiers de Paris et de la province; PETIT, Président Tribunal de Commerce; CHARLES LAURENT, ex-President Hon. de la Cour des Comptes; DE WENDEL, industriel.

Voor Noorwegen teekenden nog: G. KAMSTRUP IIEGGE, Manager, Den Norske Creditbank; N. MARTENS, Manager, Centralbanken for Norge; E. SKOGSTAD, Manager, Christiania Bank og Kreditkasse.

In de Vereenigde Staten is dit Memorandum, met het oog op plaatselijke omstandigheden, niet alleen aangeboden aan het Gouvernement, maar bovendien aan de Commission de Réparations en aan de Chamber of Commerce of the United States. Met het oog daarop is in Amerika de eerste zin geredigeerd als volgt:

„The undersigned individuals beg leave to lay before their Government, the Reparations Commission, and the Chamber of Commerce of the United States, the following observations, and to recommend that the Chamber of Commerce of the United States designate representatives of Commerce and Finance to meet forthwith (the matter being of the greatest urgency) with those of other countries chiefly concerned, which should include the United Kingdom and the British Dominions, France, Belgium, Italy, Japan, Germany, Austria, the neutral countries of Europe, the United States, and the chief exporting countries of South-America, for the purpose of examining the situation briefly set forth below and to recommend upon the basis of authentic information what action in the various countries is advisable among the peoples interested in reviving and maintaining international commerce.”

Bovendien is in Amerika de 7e alinea, beginnende met de woorden: „The world's balance of indebtedness” en eindigende met de woorden: „towards a cure” uit het Memorandum weggelaten.

Overigens is de inhoud van het in Amerika aangeboden Memorandum geheel dezelfde als dat aangeboden in de Europeesche landen.

Ten slotte volge hier volledigheidshalve de officieele Nederlandsche vertaling van het Memorandum, gelijk het aan de Europeesche Regeeringen is aangeboden:

MEMORANDUM.

De ondergeteekenden, als particulieren, veroorloven zich aan hunne Regeering het voorstel te doen, dat de Regeeringen der voornaamste betrokken Staten, waaronder begrepen de Vereenigde Staten van Amerika, Groot-Britannië en Ierland en de Britsche Overzeesche gebieden, Frankrijk, België, Italië, Japan, Duitschland, Oostenrijk, de neutrale Staten van Europa, en de voornaamste exporteerende Staten van Zuid-Amerika, worden uitgenoodigd om ten spoedigste (daar het hier eene zaak van zeer dringenden aard geldt) eene bijeenkomst van financiële vertegenwoordigers te beleggen met het doel om den toestand, zooals hier nader kortelijks uiteengezet, te onderzoeken, en om aan te bevelen, voor het geval zij tot de overtuiging mochten komen, dat gemeenschappelijke hulp noodzakelijk is en moet worden aangeraden, aan wien en door wien die hulp zou moeten worden verstrekt en op welke algemeene voorwaarden.

Zij nemen de vrijheid om aan de bovenstaande aanbeveling de navolgende opmerkingen vast te knopen:

De oorlog heeft in gelijke mate zoowel den overwinnaar als den overwonnenen voor het probleem gesteld om de middelen te vinden, waardoor afdoende een eind kan worden gemaakt aan de voortdurende toeneming van den omvang der circuleerende middelen en Staatsschulden, en aan hetgeen daarmede noodzakelijk gepaard gaat, de voortdurende stijging der prijzen. Eene vermindering in buitensporige consumptie en een toenemen van productie en belastingheffing worden erkend als de meest belovende, zoo niet de eenige, geneesmiddelen. En tenzij deze ten spoedigste worden toegepast, zal, naar gevreesd wordt, de depreciatie van het geld verderen voortgang hebben, en zoowel vernietigen al hetgeen in vroegere tijden is gespaard, als voeren tot eene geleidelijke, maar hardnekkige, verspreiding van bankroet en anarchie in Europa.

Er kan, in sociaal of economisch opzicht, geen toekomst zijn weggelegd voor welk land ook, dat de politiek blijft toepassen om zijn loopende uitgaven te bestrijden door eene voortdurende uitbreiding zijner circulatie en door het steeds opvoeren van zijne rentedragende schulden zonder eene daarmede corresponderende vermeerdering van zijn werkelijke inkomsten. Van zakelijk standpunt zal het noodig zijn, dat de behandeling van ieder land wordt vastgesteld na een nauwkeurig onderzoek en met inachtneming van zijn eigen omstandigheden en behoeften. Geen land echter verdient crediet, of kan worden beschouwd als een zoodanig solvabel debiteur, dat zijne obligaties bij het formulieren der toekomstplannen als waardevolle vorderingen kunnen worden aangenomen, indien het niet bereid of in staat is om zijn loopende uitgaven te brengen binnen de grenzen van zijn inkomsten uit belastingheffing of andere vaste bronnen. Van dit beginsel dienen de volkeren van alle Staten goed doordrongen te zijn, omdat het anders onmogelijk zal blijken hen te wekken uit een droom van valsche verwachtingen en illusies en te brengen tot de erkenning van harde feiten.

Het is duidelijk, dat Duitschland en Oostenrijk een zwaarder last zullen moeten dragen dan hun overwinnaars, en dat zij, in overeenstemming met het vredesverdrag, den zwaarst mogelijken last zullen moeten toesen, dien zij veilig op zich kunnen nemen. Doch er zal voor moeten worden gezorgd, dat die last de grens der uiterst draagkracht niet te boven ga, en dat hij het productievermogen, hetwelk juist de eigenlijke bron van practische belastingheffing is, niet vernietigt. Het is in het belang hunner crediteuren, en in het belang van de geheele wereld, wier toekomstige sociale en economische ontwikkeling op het spel staat, dat Duitschland en Oostenrijk niet tot een bankroet worden gebracht. Indien b.v. na een nauwkeurig onderzoek de Commission des Réparations tot de conclusie mocht komen, dat zelfs door het meest drastische plan van belastingheffing op eigendommen, inkomsten, handel en consumptie, de bedragen, welke deze landen onmiddellijk ter beschikking kunnen stellen voor de loopende uitgaven van hunne crediteuren, niet reiken tot het bedrag als thans overeengekomen, dan zou men van de Commission des Réparations mogen verwachten, dat zij het standpunt innam, dat de omvang der jaarlijksche bijdrage behoorde te worden teruggebracht binnen de grenzen zijner solvabiliteit, zelfs al zou het noodzakelijk blijken te dien einde de periode der jaarlijksche afbetalingen te verlengen. Het gewicht van den last en het tijdvak, waarover hij zich uitstrekt, mag immers bepaalde grenzen niet overschrijden; er mag niet uit voortspruiten een zoo drastisch drukken van de levensomstandigheden dat de bereidheid om eene rechtmatige schuld te betalen omslaat in een geest van wanhoop en opstand.

Het is evenzeer niet te ontkennen, dat onder de overwinnende landen zich enkele bevinden, wier economische toestand buitengewoon ernstig is, en die ook tot de uiterste

grenzen van mogelijkheid van belastingheffing zullen moeten gaan. Het komt ondergeteekenden daarom voor, dat bij het beschouwen van de positie dezer landen eveneens in het oog zal moeten worden gehouden de noodzakelijkheid om de belastingen binnen de grenzen van het dragelijke te doen blijven, en binnen een omvang, die niet behoef te leiden tot een financieelen chaos en sociale onrust.

De balans die 's werelds schulden vertoont, is in de war gebracht; zij is topzwaar en eenzijdig geworden. Zal het niet noodig blijken die balans te bevrijden van enkele fictieve posten, welke haar nu hebben opgedreven en die aanleiding geven tot vrees of wanhoop bij enkelen, en tot roekeloosheid bij anderen? Moet eene deflatie van 's werelds balans niet de eerste stap geacht worden in de richting van een herstel?

Zoodra eenmaal de uitgaven van de verschillende Europeesche landen gebracht zullen zijn in overeenstemming met hun vermogen om belastingen te heffen (hetgeen een eerste voorwaarde zou moeten zijn voor het verleen van verdere hulp) en zoodra de schuldenlast tusschen de verschillende naties onderling teruggebracht zal zijn binnen de grenzen van het dragelijke, dan rijst het probleem hoe die landen voorzien moeten worden van het bedrijfskapitaal, noodig voor het financieren van den import dien zij behoeven voor het weer op gang brengen van hun normale ruilverkeer, voor het herstellen van hun productie en het reorganiseeren van hun muntstelsels.

De ondergeteekenden geven als hunne meening, dat, hoewel veel zal kunnen worden gedaan door middel van de gebruikelijke banktransactien, het benodigd kapitaal te groot zal blijken en te snel zal moeten worden bijeengebracht om door die normale hulpmiddelen te worden verschaft. Zij zijn daarom van oordeel, dat een meer omvattend plan noodig is. Het is niet eene kwestie van het hulpverleenen aan een enkel land, of zelfs aan een enkele, gedurende den oorlog verbonden, groep van landen. De belangen van geheel Europa, en, wat meer zegt, van de geheele wereld staan op het spel.

geven, volgens welke een dergelijke internationale samenwerking bij het verleen van crediet kan worden verkregen. Wij veroorloven ons slechts de navolgende opmerkingen:

1. Het grootste gedeelte van de benodigde fondsen moet noodzakelijk worden verschaft door die landen, voor welke handelsbalans en wisselkoers gunstig zijn.

2. Buitenlandsch crediet op langen termijn, zooals wij hier voor oogen hebben, is alleen wenschelijk als het absoluut noodzakelijk is om het productievermogen te herstellen. Het mag niet in de plaats treden van eigen krachtsinspanning en opoffering, daar deze alleen een land in staat stellen zijn interne problemen tot oplossing te brengen. Het evenwicht kan slechts hersteld worden, wanneer werkelijk de economische omstandigheden den zoo noodigen ernstigen druk uitoefenen op het individu.

3. Om deze reden en evenzeer uit hoofde van de groote vraag naar kapitaal ten behoeve van de eigen binnenlandsche behoefte in de geldgevende landen zelf, dient het verstrekte crediet tot het absoluut noodige minimum beperkt te blijven.

4. De hulp zou, voor zooveel mogelijk, in een vorm moeten worden gegoten, welke den nationalen en internationalen handel vrij laat van iedere beperkende inmenging der Regeeringen.

5. Ieder plan zou in de eerste plaats zooveel mogelijk moeten aanmoedigen het verleen van crediet en het ontwikkelen van den handel langs de normale wegen.

6. Voor zoover het mogelijk mocht blijken in de geldgevende landen leeningen onder het publiek te plaatsen, moeten die leeningen worden uitgegeven op zoodanige voorwaarden, dat zij aantrekkelijk zijn voor den werkelijken belegger, anders zouden zij slechts vermeerdering der inflatie tengevolge hebben.

7. De geldnemende landen zouden de best verkrijgbare zekerheid moeten stellen. Te dien einde zou moeten worden overeengekomen, dat:

a. dergelijke leeningen een voorrang zouden hebben boven iedere andere schuld, van welken aard ook, onafhankelijk van de vraag of het een binnenlandsche schuld is, of zij herstel van oorlogsschade beoogt, of uit inter-geallieerde regeeringsschuld bestaat.

b. bijzondere zekerheid door de geldnemende landen afgezonderd zou moeten worden als garantie voor de betaling van interest en aflossing, welke zekerheid wellicht in ieder land van karakter zou kunnen verschillen, doch die, voor zoover Duitschland en de nieuw gevormde staten betreft, het verpanden van de in- en uitvoerrechten zou moeten omvatten, betaalbaar op een goudbasis, en, voor zoover het staten betreft welke gerechtigd zijn tot eene schadeloosstel-

ling van Duitschland, een eerste verband op dit recht van schadevergoeding.

De toekomst ziet er thans donker uit. Geen grooter taak dan om de middelen te vinden, waardoor hoop kan herleven in den geest der volkeren.

Het herstel van algemeene werkwillegheid en geneigtheid tot sparen, de opwekking tot de grootste individueele krachtsinspanning en het verschaffen van de gelegenheid aan iedereen om in het genot te blijven van een redelijk deel van de vrucht zijner inspanning, moeten het doel zijn waartoe de beste krachten in ieder land behooren samen te werken. Slechts indien wij erkennen, dat de tijd nu gekomen is voor onderlinge hulp tusschen alle landen, mogen wij verwachten eene atmosfeer te kunnen scheppen, waarin wij een herstel van normale omstandigheden en het einde onzer tegenwoordige rampspoeden mogen tegemoet zien.

Ten slotte wenschen dus de ondergeteekenden met overtuiging nogmaals den nadruk te leggen op de zeer ernstige urgentie dezer vraagstukken. Iedere maand, welke voorbijgaat, verergert het probleem en doet de moeilijkheden voor de oplossing toenemen. Al wat zij hebben kunnen waarmaken, versterkt hen in de overtuiging, dat zeer kritieke dagen voor Europa voor de deur staan, en dat geen tijd verloren mag gaan, indien men eene catastrofe wenscht te vermijden.

AANTEKENINGEN.

Argentinië: De ontwikkeling van den uitvoerhandel. — In de eerste tien maanden van 1919 is de tarwe-uitvoer van Argentinië in vergelijking met het vorige jaar eenigszins verminderd, niet tengevolge van een minder gunstigen oogst, maar in hoofdzaak als gevolg van het gebrek aan scheepsruimte. Van den vorigen oogst is nog een voorraad van circa 1. millioen ton in het land, waarvan echter voortdurend aanzienlijke hoeveelheden worden verscheept.

Van de vier voornaamste landbouwproducten, die Argentinië voortbrengt: tarwe, haver, maïs en lijnzaad, werden in de eerste tien maanden der resp. jaren de volgende hoeveelheden uitgevoerd (in tonnen):

	1919	1918	1917
tarwe	2.456.237	2.786.913	800.121
maïs	1.968.880	417.109	761.968
lijnzaad	727.053	342.947	104.959
haver	253.392	456	248.751

De uitvoer van maïs, haver en lijnzaad is dus zeer aanzienlijk gestegen. Niet minder belangrijk steeg de uitvoer van meel, die in 10 maanden tijds 240.315 ton bedroeg. In het overeenkomstig tijdsverloop werd in de laatste vijf jaren verscheept:

1918	105.247 ton.
1917	77.674 „
1916	112.134 „
1915	90.408 „
1914	56.838 „

Een gunstig verschijnsel is het voor Argentinië, dat het aantal afnemers van zijn meel is toegenomen. Behalve Brazilië, dat alleen 138.839 ton invoerde, werden aanzienlijke hoeveelheden door Engeland, Nederland, Zweden, Noorwegen, Spanje en Denemarken betrokken.

Na het uitbreken van den oorlog ging tengevolge van de afsluiting van de Duitsche markt de uitvoer van Quebracho over zee telkens meer achteruit, totdat hij in het jaar 1918 schier geheel werd stopgezet. Destijds werden in tien maanden tijds slechts 10.864 ton geëxporteerd. Sinds echter de toestand in Europa weer eenigszins normaal begint te worden, komen er groote orders voor de levering van Quebracho in, niet alleen uit Europa, maar ook uit Noord-Amerika. De uitvoer van Quebracho-extract bereikte in de eerste 10 maanden van 1919 een record-hoogte, bedroeg namelijk 147.215 ton, terwijl de overeenkomstige cijfers der laatste vijf jaren de volgende zijn:

1918	91.968 ton.
1917	84.110 „
1916	106.096 „
1915	98.885 „
1914	60.329 „

De Argentijnsche boteruitvoer is in de genoemde periode belangrijk toegenomen; er werd namelijk 12 miljoen K.G. boter ter waarde van 25 miljoen pesos geëxporteerd, verpakt in 490.000 kisten, terwijl in de voorgaande jaren de volgende hoeveelheden werden verscheept:

1918	404.128 kisten.
1917	273.069 "
1916	181.355 "
1915	185.374 "
1914	76.340 "

Zeer belangrijk was in het afgelopen jaar ook de uitvoer van gedroogde en gezouten runderhuiden. Er werden in de eerste tien maanden 1.186.367 gedroogde en 3.425.316 gezouten huiden geëxporteerd. In hetzelfde tijdsverloop der voorgaande jaren waren deze cijfers onderscheidenlijk:

	1918	1917
Gedroogde huiden	926.355	1.068.331
Gezouten huiden	2.352.431	2.970.021

Men schat het aantal gezouten runderhuiden, dat vóór 31. December 1919 uitgevoerd zou kunnen worden, op 4.500.000 stuks.

Belangrijk is ook de stijging van den uitvoer van paardenhuiden, wat uit de volgende tabel blijkt:

eerste 10 maanden	1919	440.000 stuks.
"	10	"
"	1918	14.600 "
"	10	"
"	1917	144.081 "
"	10	"
"	1916	50.100 "
"	10	"
"	1915	64.900 "
"	10	"
"	1914	339.000 "

De uitvoer van schapenvellen steeg van 12.819 bundels in de eerste 10 maanden van 1918 op ruim 33.600 bundels, die van geitenvellen van 2400 op 5200 bundels.

Ofschoon na den wapenstilstand de enorme bestellingen van bevroren vleesch ten behoeve van de geweldige legers der geallieerden ophielden, althans aanzienlijk werden ingekrompen, valt er toch geen belangrijke vermindering van den Argentijnschen vleeschuitvoer te constateeren. Aan bevroren rundvleesch toch werd in de eerste 10 maanden der onderscheidene jaren geëxporteerd:

1919	4.200.000	kwartrunderen.
1918	4.870.000	"
1917	3.800.000	"
1916	3.900.000	"
1915	2.630.000	"
1914	760.000	"

Daar ten slotte ook de vraag naar bevroren schapenvleesch in het afgelopen jaar is gestegen, kan men zeggen, dat 1919 voor den Argentijnschen vleeschexport een der gunstigste jaren is geweest, die het land ooit heeft meegemaakt. Daarbij zijn de prijzen, niet alleen van vleesch, maar van alle producten, in vergelijking met die van 1918 en 1917 met ruim 30 pCt. gestegen en daar de invoer in 1919 nog betrekkelijk gering is geweest, kan met zekerheid worden aangenomen, dat de jaarbalans van den buitenlandschen handel voor Argentinië met een aanzienlijk surplus zal sluiten.

Ten slotte mogen hier nog enkele merkwaardige cijfers met betrekking tot het artikel wijn vermelding vinden, dat op de derde plaats in de Argentijnsche verbruiksstatistiek staat, na brood en vleesch. In 1917 bedroeg de consumptie 430 miljoen L., d.i. 51 L. per hoofd der bevolking. Evenals bij kaas en boter is er in de laatste jaren een krachtige stijging van den uitvoer en overeenkomstige daling van den invoer vast te stellen, zooals blijkt uit de volgende cijfers:

	Uitvoer in L.	Invoer in L.
1911	3.490	40.870.917
1912	12.306	40.591.700
1913	37.198	35.205.461
1914	206.513	23.914.027
1915	862.377	15.081.182
1916	5.837.325	9.199.522
1917	3.411.628	5.871.302
1918	5.162.875	3.469.397

De wijnprijs is in dit tijdsverloop slechts weinig ver-

anderd; in de hoofdstad bedraagt hij per liter ongeveer 0,30 tot 0,31 Pesos. Neemt men de algemeene stijging van het prijsniveau in aanmerking, dan betekent dit voor den wijn zelfs een aanzienlijke prijsvermindering.

Koffie, thee, copra en kinabast. — Na de gegevens, de nijverheid van Amsterdam betreffende, welke wij in het vorig nummer overnamen, ontlenen wij thans nog aan de Rede van den heer Van Eeghen, hetgeen hij ten aanzien van bovengenoemde vier belangrijke artikelen mededeelde.

Koffie. De eerste maanden van het jaar kwamen er nog geen schepen met koffie onze haven binnen en moest het rantsoen van een ons per maand en per persoon worden bestemdigd.

Eerst tegen eind April arriveerden grootere aanvoeren en einde Mei konden de Rijksdistributie van koffie, de maximumprijzen vanwege de Rijksdistributie en de N.O.T. gesteld, worden opgeheven. Van dit oogenblik af kwam de handel eindelijk weer in vrije banen, al bleef voorloopig de uitvoer nog verboden. De aanvoeren namen echter steeds toe, zoodat in Juli de uitvoer weer kon worden toegestaan met speciale door de Nederlandsche Uitvoer-Maatschappij te verleenen uitvoerconsenten.

Bij opheffing der distributie bewogen zich de locoprijzen voor „Santos Koffie” op 74 tot 76 cents, voor „Robusta” op 61 tot 65 cents per ½ kilogram. Ruime aftrek naar de Centrale landen deden de prijzen stijgen op resp. 84 tot 85, en 70 tot 71 cents. De dalende Deutsche valuta, de groote importen via het bezette en het hooge goudagio op de rechten in het onbezette gebied waren oorzaak van steeds verminderde kooplust en tegen het einde van het jaar werden exportzaken nagenoeg onmogelijk. De markt daalde daardoor voortdurend, om op 71 cents voor „Santos”, en op 56 cents voor „Robusta” te sluiten.

In September werd de „Robusta-Termijnmarkt”, in October die voor „Santos” geopend. De omzet was voor de „Robusta” vrij belangrijk, voor „Santos” klein.

De „Robusta”prijzen stegen op „Java” van f 34 per picol in het begin van het jaar tot circa f 80 in Juli, om weer terug te loopen tot f 64.

Koffie uit oogst 1920 aanvankelijk gedaan van f 50 tot f 55, steeg tot circa f 65, om tegen het einde van het jaar op f 60 te sluiten.

Als gevolg van de vorst in 1918 is de loopende „Santos”-oogst zeer klein, terwijl ook de volgende tot de middelmatige zal behooren.

De aanvoeren in Nederland bedroegen dit jaar 1.137.467 balen.

Thee. Sedert 1 Juni 1918 had geen distributie van Thee plaats gevonden. De voorraden in groot- en tusschenhandel, zoowel als bij detaillisten waren geheel opgeruimd. In het najaar 1918 waren echter 10.000 kisten aangevoerd, afkomstig uit het circa een jaar te voren uit Java vertrokken, maar nadien door de Geassocieerden gerequireerde schip „Lombok”. Aangezien deze hoeveelheid niet voldoende was om 1 ons thee per bon aan verbruikers te verstrekken, was de distributie er van aangehouden, totdat na het sluiten van den wapenstilstand een deel der voor het leger gereserveerde thee er aan werd toegevoegd. De verstrekking aan den tusschenhandel had daarna in het begin van Januari 1919 plaats en de aflevering van 1 ons thee per bon aan verbruikers in de eerste week van Februari.

De toestanden in den theehandel begonnen zich toen reeds sneller te wijzigen dan iemand had kunnen voorzien. In de dagbladen werd 23 Januari het officieele bericht opgenomen, dat de Minister van Landbouw besloten had, na afloop der toen bestaande distributie een proef te nemen met herstel van den geheel vrijen theehandel. Het zeer kleine theerantsoen, dat volgens de schikking van Londen in Nederland mocht worden aangevoerd, nl. 1500 ton per kwartaal (voor 1 ons aan verbruikers per maand waren 12.000 kisten is pl.m. 540 ton per maand noodig) deed destijds van dien vrijen theehandel niet veel verwachten.

Geheel onverwacht werd echter een week na het ministerieel besluit (31 Januari) het rantsoen voor thee door de Entente opgeheven, hoewel het voor andere artikelen gehandhaafd bleef. De Nederlandsche handel, geheel zonder voorraad en niet meer gehouden aan prijzen en hoeveelheden, was nu in staat zich in Londen van thee te voorzien. De Engelsche regeering, die in Januari twee veilingen voor export had gehouden, vermeerdeerde dit aantal in Februari tot 4 (steeds van 10 a 12.000 kisten), in welke de prijzen door Hollandsche mededinging steeds hooger werden opgevoerd. Door gebrek aan scheepsruimte kon de in Londen

gekochte thee echter niet dan geleidelijk worden aangevoerd, nl. circa 25.000 kisten per maand gedurende het kwartaal Maart/Mei en circa 10.000 kisten in Juni.

Intusschen had het stoomschip „Tabanan”, de eerste boot, welke de verbinding van Indië met Nederland herstelde, 10.838 kisten Java-thee aangebracht, door de Regeering voor distributie in Nederland aangekocht, welke 28 Februari aan den tusschenhandel overgingen, om tegen prijzen, die tijdens het distributietijdvak hadden gegolden, te worden gedetailleerd.

Nadien bracht het stoomschip „Rembrandt” 6400 kisten van Java mede, welke 16 April door belanghebbenden in vrije veiling werden verkocht. Het was de eerste der serie veilingen, welke sedert wederom geregeld (meestal om de drie weken) zijn gehouden.

De aanvoeren der eigen koloniale thee namen, steeds toe. Er was in Indië meer scheepsruimte beschikbaar dan benodigd was voor de beperkte hoeveelheden, welke van de verschillende artikelen volgens het agreement in ons land mochten worden aangebracht. Door het vroegtijdiger opheffen van het theerantsoen dan van dat van andere artikelen werd aan thee een voorrang gegeven en konden de groote in Indië opgestapelde voorraden naar hier worden verscheept.

Er werd buitendien uit New York thee aangevoerd, welke tijdens den oorlog uit Indië daarheen verscheept, maar onverkocht gebleven, naar onze markt ten verkoop werd doorgezonden. De opeenhooping van thee was weldra zoo aanzienlijk, dat de Entrepôts alhier en te Rotterdam niet meer voldoende plaatsruimte boden. De aangevoerde partijen konden veelal slechts geleidelijk worden opgeslagen en verwerkt.

Ondanks de groote toenemende voorraden werd het uitvoerverbod door den Minister gehandhaafd. Op 21 Mei werden echter de beperkende bepalingen voor den doorvoer opgeheven, welke sedert het begin van den oorlog hadden gegolden. Het werd daardoor mogelijk thee uit Entrepôt uit- (door) te voeren, waartegen met het oog op de behoefte voor Nederlandsch verbruik te minder bezwaren bestonden, sedert de neutrale landen reeds uit Londen voorzien waren en op aanzienlijke uitvoeren naar de Centrale mogendheden weinig kans was.

De vereischte „Einfuhrbewilligungen” werkten remmend op den uitvoer naar onze Oostelijke naburen. Het crediet, en bovenal de lage valuta bemoeilijkten daarenboven den normalen handel niet slechts met Oost- maar in de laatste maanden ook met West-Europa steeds meer.

De hoeveelheden voor binnenlandsch verbruik betrokken waren grooter dan ooit te voren. De tusschen- en de kleinhandel waren echter geheel zonder voorraad, zoodat meer thee in consumptie werd gebracht dan werkelijk verbruikt is geworden.

De prijzen handhaafden zich op een peil, dat aanzienlijk hooger was dan dat, waarop zij zich voor den oorlog bewogen. De basis groothandelprijs in het distributietijdvak bedroeg 84 cts. per ½ K.G. In de eerstgehouden vrije veiling op 16 April werd gemiddeld *f* 1 bedongen. Een scherpe daling volgde daarna in Mei, toen slechts *f* 0,65 gemaakt werd. Sedert dien liepen de prijzen geregeld op tot *f* 0,85 gemiddeld in September. In November zakte de Mark 5 cts in, en in December nogmaals 10 cts voor bijna alle soorten. Door den gedrukten algemeenen toestand en den lagen stand der wisselkoersen bleef in de December-veiling veel thee onverkocht.

De invoer (in Januari werd niets aangevoerd) van 1 Februari tot ultimo November bedroeg ruim 16 miljoen K.G. Nederlandsch-Indische thee en 5 miljoen K.G. van anderen oorsprong, tezamen 21.000.000 K.G. netto. Het binnenland betrok 5¼ miljoen K.G. Nederlandsch-Indische en 3½ miljoen K.G. andere thee, tezamen 8¼ miljoen K.G. tot ultimo November, tegen in 1913 (geheel jaar) 5½ miljoen K.G. en in 1916 (geheel jaar) 7½ miljoen K.G. totaal.

Uitgevoerd werd tot ultimo November 4¼ miljoen K.G. Nederlandsch-Indische thee en ¾ miljoen K.G. andere, tezamen 5.000.000 K.G.

Te Amsterdam werden (16 April/4 December) ruim 9 miljoen K.G. Nederlandsch-Indische thee door de eerste hand in veiling aangeboden. De gemiddelde opbrengst bedroeg 79½ cents per half K.G.

Copra. Gedurende het grootste gedeelte van het jaar stonden de zaken in dit artikel geheel stil daar er in Indië geen scheepsruimte voor ter beschikking kon worden gesteld. Eerst in September kwam daar verbetering in en thans is het plaatsingsvermogen van onze markt weder zeer belangrijk.

In September opende de markt op *f* 73 voor f. m. s. en *f* 71,50 voor telquel en bleef na een kleine inzinking op

deze prijzen tot in December toen het toenemende aanbod lagere prijzen bracht. De markt sluit op den prijs van *f* 70 voor f.m.s. en *f* 67 voor telquel. In Juli 1914 waren deze prijzen *f* 29 en *f* 28.

Het Bureau voor den Coprahandel werd in Juli 1919 opgeheven.

Kinabast. De eenige afdoening alhier van Fabrieksbast had in Januari plaats en bestond uit 4501 K.G. zwavelzure Kinine in bast, sedert Juni 1917 opgeslagen en in 1919 door de N.O.T. vrijgegeven. Hiermede werd de geheele voorraad in de eerste hand opgeruimd.

Directe aanvoer van Java naar Holland vond niet plaats, doch in de maand December werden de eerste kleine partijen alhier ontvangen, en het is te voorzien, dat de toevoeren weldra meer normaal zullen worden.

Verder werden op Java zeer belangrijke hoeveelheden bast aan de diverse buitenlandsche Kininefabrieken en aan de Bandoengsche Kininefabriek afgeleverd. De basten voor de buitenlandsche fabrieken werden direct van Java daarheen verscheept.

In het afgelopen jaar werden slechts 4 veilingen van Pharmaceutischen bast gehouden. De aangeboden hoeveelheid was klein, namelijk 1760 colli, inhoudende 2678 K.G. zwavelzure Kinine in bast, welke hoeveelheid geheel verkocht werd. Prijzen waren meerendeels hoog, en bewogen zich tusschen 34¼ en 200 cts. per ½ K.G.

De voorraad van Fabrieks- en Pharmaceutischen bast alhier bestond op 12 December 1919 uit 1938 colli.

In de rubriek „Overzichten” vindt men het „Cacaobericht 1919” van den makelaar S. W. Hoekstra te Amsterdam opgenomen.

BOEKAANKONDIGING.

Rotterdam als Haven voor massale Goederen, door P. Serton.

Onder dezen titel wordt ons door den schrijver een bijdrage tot de geographie van het verkeer aangeboden als proefschrift ter verkrijging van den graad van doctor in de Nederlandsche letteren.

De taak der aardrijkskunde bestaat volgens den schrijver niet in „het uitvoerig catalogiseeren van geographische objecten”, maar in het kiezen en rangschikken van de elementen, waaruit een beeld gevormd kan worden van een deel der aardoppervlakte, daarbij ook rekening houdende met „den mensch en zijn werken” en datgene wat aan land, plaats of haven zijn eigen karakter geeft.

Van deze gedachten uitgaande wordt de aard van het verkeer nagegaan, de beteekenis van verschillende goederensoorten bij dat verkeer betrokken, de oorzaak opgespoord van de groote beteekenis van Rotterdam in het verkeer van massale goederen, dat goedkoop vervoer naar en van de plaatsen van productie en bestemming eischt. Minder door statistieken — al ontbreken die niet geheel — als door „zien en vragen” zijn de bouwstoffen verzameld, die ons de toestanden in de Rotterdamsche haven schetsen, zooals die in 1913 waren.

Waar goed is waargenomen en goed is geluisterd, geeft het geschrift den indruk van een vrucht meer in het practische leven dan in de studeerkamer gerijpt.

Als massale goederen, die over Rotterdam hun weg vinden van producent tot verbruiker, worden ons genoemd erts en granen, hout en steenkolen. Misschien waren hieraan nog andere goederensoorten toe te voegen, die, ofschoon in hoeveelheid minder belangrijk, door dezelfde factoren geleid, het verkeer doen zwellen. Aan de door den schrijver genoemde artikelen worden hoofdstukken gewijd, die meer bieden dan uitsluitend op het havenverkeer betrekking heeft en bijzonderheden bevatten, waarvan niet alleen door den leek op handelsgebied, maar ook door den ingewijde met belangstelling kennis genomen zal worden.

Terecht wordt door den schrijver in zijne inleiding er op gewezen, hoe te Rotterdam alles zich concentreert op het havenverkeer en de nijverheid in verhouding tot andere plaatsen van ons land slechts een poover figuur maakt. De opmerking van den schrijver,

dat de beroepstelling van 1909, die hier als maatstaf ter vergelijking is gebezigd, daarvoor niet geheel betrouwbaar is, moge zeker juist zijn, het komt mij voor, dat evenmin uit het oog verloren mag worden, dat belangrijke industrieën gevestigd zijn in aangrenzende en naburige gemeenten, die den handel van het centrum voeden. Het is geen toeval, maar volkomen verklaarbaar, dat voor zoover zij niet in de behoeften der plaats zelve voorziet, de industrie zich niet vestigt in groote gemeenten, waar de grondprijzen hoog en het leven duur is.

Een belangrijk onderwerp door den schrijver behandeld is de ongunstige stand van de tonnagebalans in de Rotterdamsche haven. De invoeren overtreffen ten opzichte der vereischte scheepsruimte verre de uitvoeren. Zoo verklaart het zich, dat een groot aantal schepen in ballast onze haven verlaten. Dat het tegenovergestelde ook plaats vindt en schepen in ballast onze haven aandoen om hier te laden, verklaart de schrijver door verschil in structuur en de bijzondere eischen, die het vervoer van verschillende goederensoorten stellen. Een erts- of een graanboot is niet altijd geschikt voor vervoer van stukgoederen. Ook het tegenovergestelde is het geval. De houtvaart stelt weder andere eischen. Moge in het verleden de reis in ballast geen onoverkomelijk bezwaar zijn geweest, indien deze strekte om in een andere haven loonnende vracht te vinden, het valt niet te ontkennen, dat ongebruikt laten van ladingcapaciteit een economisch verlies beteekent. De tegenwoordig zoo verhoogde kosten van voortstuwing en loonen zullen misschien ook bij den bouw der schepen tot verdere compromissen leiden.

De schrijver wijst er terecht op, hoe in vele wetenschappelijk getinte publicaties, beschouwingen te vinden zijn voor den „handel”, welke geheel berusten op gegevens aangaande in en uitvoer en waarbij alle doorgevoerde goederen worden beschouwd als liggende buiten het arbeidsveld van den „eigen handel”. Streng wordt door den schrijver in het oog gehouden, dat de uitdrukkingen „expeditieverkeer” en „doorvoer” elkander niet dekken en men verkeerd zou doen, door de betekenis van den eigen handel te beperken tot hetgeen in eigen land wordt verbruikt of verwerkt.

Het proefschrift werd geschreven in oorlogstijd. De schrijver deelt ons in de voorrede mede in twijfel gestaan te hebben of wat hij beschreef tot den tegenwoordigen of tot den verleden tijd behoorde. Ik zou meenen, dat al zal ook veel van hetgeen ons geschetst werd, voor de toekomst zijn waarde behouden, wij grootere veranderingen in het verkeer moeten verwachten, dan in voorafgaande perioden hebben plaats gevonden. Maar wijziging in het verkeer behoeft gelukkig nog geen vermindering daarvan te beteekenen. Moge de schrijver dan later nog eens gelegenheid vinden eene beschouwing te wijden aan de uitbreiding van het geheele Nederlandsche verkeer. Het geschrift ons thans aangeboden, zal ons zeker met belangstelling eene nieuwe bijdrage ter hand doen nemen.

Rotterdam, Januari 1920.

A. P.

Van de firma W. E. Tjeenk Willink & Zoon te Zwolle ontvingen wij de eerste aflevering van Mrs. v. Nierop en Baak's Naamlooze Vennootschappen op Kaartsysteem.

Waar door de voortdurende stijging van het aantal Nederlandsche N.V. het bekende werk tot een onhandigen omvang was uitgegroeid, desondanks niet alle gegevens meer kon bevatten en — jaarlijks verschijnende — in den loop van het jaar niet up to date kon blijven, is het van Redactie en Uitgevers een goede gedachte geweest het handboek om te zetten in een alphabetisch kaartregister, dat, maandelijks verschijnend, in vijf jaar compleet zal zijn. Daarna zullen (eveneens maandelijks) supplement-, vernieuwings- en nieuwe kaarten verschijnen, waardoor het register steeds bij blijft.

Te Hengelo (O.) bij J. h. s. Klaasesz & Cie. zag het licht: *Overzicht van de Invaliditeitswet*, bevattende, wat voor iederen arbeider en werkgever van belang is te weten, door H. J. Bathoorn en M. de Niet, ambtenaren aan den Raad van Arbeid te Hengelo. Ook een uittreksel der Radenwet is opgenomen. Het geschrift beslaat 20 pagina's en bevat het model van een rentekaart.

ONTVANGEN:

Handleiding voor Woningbouwverenigingen. Uitgave van het Centraal Bureau voor Sociale Adviezen. IX. Amsterdam, 1919.

**Rotterdam als haven voor massale goederen* door Dr. P. Serton. Nijmegen, 1919.

Deutschlands Zukunft und die britische Weltdemokratie door J. Singer. Berlin, 1919.

Verslag van „De Handelsvereniging te Medan” over het jaar 1918. Medan, 1919.

Drie Grafische Voorstellingen van den loop der wisselkoersen (Ponden, Francs en Marken).

Deze diagrammen, het koersverloop gedurende de jaren 1913—1919 in beeld brengende, en die thans voor de vijfde maal door Gebroeders Chabot gepubliceerd worden, geven een duidelijk beeld van de geweldige schommelingen der koersen in oorlogstijd, in tegenstelling tot de geringe afwijkingen in 1913 en de eerste helft van 1914, toen ze zich tusschen de enge grenzen der goudpunten bewogen.

*) Zie de aankondiging in dit nummer.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoerverboden. De Minister van Landbouw heeft tot nadere aankondiging dispensatie verleend van de volgende uitvoerverboden:

met ingang van 15 Januari van het verbod van uitvoer van *jutegarens, jutedoek en jutezakken*, vallende onder het verbod tot uitvoer van jute in elken vorm;

met ingang van 20 Januari van het verbod tot uitvoer van *ruwe cacaoboonen, benevens alle producten daaruit*. De uitvoer van suikerhoudende cacaoprodukten blijft echter verboden.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. *)

(Ontleend aan „Maandschrift Centraal Bureau Statistiek”)

Naam van de Mijn	October		November	
	1919	1918	1919	1918
<i>Staatmijnen.</i>				
„Wilhelmina”....	49.676	58.536	46.135	46.862
„Emma”.....	57.855	69.445	56.166	54.379
„Hendrik”.....	31.427	20.833	29.417	19.768
Totaal....	138.958	148.814	131.718	121.009
<i>Particul. mijnen.</i>				
Domaniale mijn..	46.514	46.557	44.689	40.043
Mijn Laura en Vereniging.....	46.700	45.600	39.900	37.800
Oranje-Nassau mijnen.....	69.115	80.087	58.941	67.080
Mijn Willem Sophie.....	16.745	22.500	14.700	16.400
Totaal....	179.074	194.744	158.230	161.323
Totaal generaal	318.032	343.558	289.948	282.332

*) In tonnen.

Het „Maandschrift” teekent bij de cijfers aan: zoals uit bovenstaande cijfers blijkt, bleef de productie in de meeste maanden beneden die van de overeenkomstige van 1918. Alleen de maanden Januari, Mei, Juli en November gaven een hooger productiecijfer. De totale achterstand voor de eerste 11 maanden bedroeg ruim 50.000 ton.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 4 1/2	1 Juli '15	Zweeds. R.ksbk 6	12 Juni '19
	Bcl.Binn.Eff. 4 1/2	1 Juli '15	Bk.v.Noorw. 6-6 1/2	18 Dec. '19
	Vrsch. in R.C. 5 1/2	19 Aug. '14	Zwits. Nat. Bk. 5	21 Aug. '19
Bk. van Engeland	6	6 Nov. '19	Belg. Nat. Bk. 3 1/2	6 Oct. '19
Duitsche Rijksbk.	5	23 Dec. '14	Bank v. Spanje 5	12 Nov. '19
Bk. van Frankrijk	5	21 Aug. '14	Bank v. Italië . 5	10 Jan. '18
Oostenr. Hong. Bk.	5	12 Apr. '15	F. Res. Bk. N.Y. 4 3/4-5 1/2	—
Nat. Bk. v. Denem.	7	21 Nov. '19	Javasche Bank 3 1/2	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
17 Jan. '20	3 3/4-3 7/8	3 1/2	5 3/8	4-5/8	—	6-7 1)
12-17 J. '20	3 3/4-4 1/2	3 1/2-4	5 3/8-3/4	4-5/8	—	6-15
5-10 J. '20	4 1/4-1/8	3 1/2-4 3/4	5 3/8	4-5/8	—	5-10
29 D.-3 J. '20	4 1/4	4 1/4-5	5 3/8-3/4	4-5/8	—	6-25
13-18 J. '19	3 3/4-7/8	3-1/2	3 1/2	4-5/8	—	4-5
14-19 J. '18	3	3 1/2	4 1/2	4-5/8	—	6
20-24 Juli '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 1/4	1 3/4-2 1/2

1) Notering van 16 Januari. 2) Het particulier disconto der gemeentewissels was in de afgelopen week 3/8-3/4 pCt. hooger.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Een algemeene daling van alle koersen op de oorlogvoerende Europeesche landen had deze week weder plaats en nam heden nog grootere afmetingen aan. Londen liep terug tot circa 9.88 en daalde heden verder tot ca. 9.79. Parijs en België van ca. 23.90 tot 22.40 op heden. Het ergste daalden de Marken. Bijna dagelijks gingen er enkele procenten verloren en heden beliep de daling ongeveer 10 pCt. daar voor ca. 4.20 werd afgedaan, terwijl Zaterdag het laagste punt ongeveer 4.65 was. Weenen 1.30, 1.05, 0.95. Skandinavië eveneens weder zeer flauw. Stockholm 56.70—55.60. Kopenhagen 48.70—47.40. Christiania 53.25—52.30. Zwitserland was aanvankelijk eveneens iets flauwer, maar kon later niet onbeduidend verbeteren ca. 47.75. Spanje bijna de geheele week 50.80 à 51.—. Dollars omstreeks 267. Buenos Aires ca. 1.15. Warschau, Praag, Budapest allen zeer aangeboden en sterk teruglopend. Finland stationnair.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York **)
12 Jan. 1920..	10.02	23.85	5.15	1.25	23.97 1/2	2.67
13 " 1920..	10.01 1/2	23.90	5.02 1/2	1.20	23.80	2.67 3/8
14 " 1920..	9.99 1/2	23.80	4.85	1.15	23.77 1/2	2.67 1/4
15 " 1920..	9.93	23.45	4.80	1.07 1/2	23.42 1/2	2.67
16 " 1920..	9.89 1/2	22.95	4.80	1.10	22.90	2.66
17 " 1920..	9.89 1/2	22.92 1/2	4.60	1.05	—	—
Laagste d. w. 1)	9.88 1/2	22.80	4.60	1.—	22.80	2.65 3/4
Hoogste " " 1)	10.04	24.—	5.25	1.30	24.05	2.67 3/4
10 Jan. 1920..	10.01 1/2	23.90	5.20	1.30	24.10 1/2	2.67 1/2 2)
3 " 1920..	10.08 1/2	24.42 1/2	5.35	1.47 1/2	24.55 3/4	2.67 1/2 3)
Muntpariteit..	12.10 3/8	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 3/4

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave. 2) Notering van 9 Jan. 3) idem van 2 Jan.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiana *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
12 Jan. 1920	56.55	48.70	53.10	47.30	50.90	101 1/4
13 " 1920	56.60	48.65	53.20	47.25	50.90	101 1/4
14 " 1920	56.50	48.50	52.90	47.20	50.95	101 1/4
15 " 1920	56.10	47.85	52.70	47.30	50.95	101 1/4
16 " 1920	55.55	47.52 1/2	52.50	47.50	50.90	101 1/4
17 " 1920	55.65	47.40	52.30	47.85	50.85	101 1/4
L'ste d. w. 1)	55.50	47.25	52.20	47.10	50.75	101 1/4
H'ste " " 1)	56.80	48.75	53.35	47.85	51.25	101 1/4
10 Jan. 1920	56.75	49.—	53.50	47.35	50.90	101 1/4
3 " 1920	57.40	51.—	54.25	47.40	51.10	101 1/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Notering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in fs. p. \$)	Zicht Berlijn (in ct. p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
17 Jan. .. 1920	3.69.50	11.62	nom.	37 3/8
Laagste d. week	3.69.50	11.18	nom.	37 3/8
Hoogste " "	3.74.50	11.62	nom.	37 7/16
10 Jan. .. 1920	3.74.50	11.12	nom.	37 3/8
3 " .. 1920	3.79.—	10.75	nom.	37 1/2
Muntpariteit..	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	3 Jan. 1919	10 Jan. 1920	12-17 Jan. Laagste	17 Jan. Hoogste	17 Jan. 1920
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 3/8	97 7/16	97 7/16	97 7/16	97 7/16
*B. Aires) ..	d.p.gd.pes.	62 3/8	62 3/8	62 1/2	63 3/8	63 1/8
Calcutta	sh/d.p.rup.	2 1/4 3/16	2 1/4 1/4	2 1/4 1/8	2 1/4 1/4	2 1/4 1/16
Hongkong ..	id. p. \$	Feestd.	5 0 1/2	5	5 1/2	5
Lissabon	d.p.escudo	19 1/4	17	15	18 1/4	17 1/2
Madrid	Peset. p. £	19.81	19.63	19.15	19.78	19.49
*Montevideo 1	d.p.peso	65 3/4	67	66 3/4	67 1/4	67
Montreal ...	\$ per £	4.13	4.06 1/8	4.01	4.07	4.01 7/8
*R.d.Janeiro.	d.p.milr.	17 3/8 3/2	17 15/16	17 15/16	17 27/32	17 13/16
Rome	Lires p. £	50.25	50.40	50.00	50.75	50.69
Shanghai ..	sh/d.p.tael	7 11 1/2	7 11	7 9	8 1/4	8 1 1/2
Singapore ..	id. p. \$	2 1/4 7/8	2 1/4 3/8 2	2 1/4 3/8 2	2 1/4 3/4	2 1/4 15/32
*Valparaiso..	d.p.pap.p.	12 7/16	12 13/16	12 27/32	13 1 1/2	13 1 1/2 2
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2 7 7/8	2 8	2 7 7/8	2 8 1/4	2 8 1/8

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen	te New York
17 Jan. 1920	77 1/4	129 1/2
10 " 1920	78 1/2 1)	135
3 " 1920	76 3/8	130 1/2
27 Dec. 1919	77 1/8 2)	132 1/2
18 Jan. 1919	48 7/16	101 1/8
19 Jan. 1918	44 3/4	89 3/8
20 Juli 1914	24 15/16	54 1/8

1) Noteering van 9 Jan. 2) idem van 24 Dec.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 17 Januari 1920.

Activa.	
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f139.123.112,32 1/2 B.-bk. " 1.446.004,29 Ag.sch. " 61.029.992,44
Papier o. h. Buitenl. in disconto	f 201.599.109,05 1/2
Idem eigen portef.	f 48.825.346,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—
Beleeningen op onderp.	H.-bk. f112.827.725,85 incl. vrsch. B.-bk. " 13.091.009,03 Ag.sch. " 88.273.524,46
Op Effecten	f 214.192.259,34
Op Goederen en Spec.	f 213.976.259,34 216.600,—
Voorschotten a. h. Rijk	f 214.192.259,84
Munt en Muntmateriaal	f 13.016.312,17
Munt, Goud	f 56.411.220,—
Muntmat., Goud	f 575.485.683,53 1/2
Munt, Zilver, enz.	f 631.896.903,53 1/2
Muntmat., Zilver	f 7.339.396,17
Effecten	f 639.236.299,70 1/2
Bel.v.h. Res.fonds. id. van 1/3 v. h. kapit.	f 4.514.136,88 3.909.012,74 1/2
Geb. en Meub. der Bank	f 8.423.149,62 1/2
Diverse rekeningen	f 3.312.000,— 40.627.949,94 1/2
	f 1.169.232.425,84
Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	f 5.000.000,—
Bankbiljetten in omloop	f 1.033.033.620,—
Bankassignatiën in omloop	f 1.469.176,31
Rek.-Cour. } Het Rijk f —	
saldo's: } Anderen " 93.512.328,95 1/2	
Diverse rekeningen	f 93.512.328,95 1/2
	f 16.217.300,57 1/2
	f 1.169.232.425,84

NED. BANK 17 Januari 1920 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo..... f 413.121.468,27
 Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking 187.518.443,22
 Minder bedragen aan bankbiljetten in omloop
 dan waartoe de Bank gerechtigd is .., 2.065.607.340,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's		168.562.075,—
Buitenlandsche wissels.....	76.856,—	
Beleeningen		560.546,39
Goud		3.102.467,73
Zilver	372.932,52	
Bankbiljetten		11.256.320,—
Part. Rek.-Crt. saldo's		1.192.136,99

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opsch. schulden
17 Jan. 1920	631.897	7.339	1.033.034	94.982
10 „ 1920	634.999	6.966	1.044.290	96.832
3 „ 1920	637.323	6.567	1.071.609	87.936
27 Dec. 1919	637.323	6.103	1.032.732	104.083
20 „ 1919	637.329	6.761	1.032.710	102.737
18 Jan. 1919	681.390	8.737	1.062.722	83.614
19 Jan. 1918	707.988	7.031	883.034	60.031
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schalkst-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dek-kings-percentage
17 Jan. 1920	201.599	116.000	214.192	639.286	57
10 „ 1920	201.768	105.000	224.753	413.016	56
3 „ 1920	197.500	100.000	245.513	411.087	56
27 Dec. 1919	168.862	87.000	250.116	415.169	57
20 „ 1919	158.162	77.500	254.287	416.107	57
18 Jan. 1919	223.497	162.800	138.702	463.396	60
19 Jan. 1918	72.498	47.000	90.346	525.582	76
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	10 Januari 1920	17 Januari 1920
Aan schalkstpromessen..	f 469.470.000,—	f 472.460.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst ..	„ 105.000.000,—	„ 116.000.000,—
Aan schalkstbiljetten ..	„ 99.180.000,—	„ 99.180.000,—
Aan zilverbons	„ 42.500.268,—	„ 41.733.032,35

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegraphisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opsch. schulden
10 Jan. 1920.....	***	***	413.000	
3 „ 1920.....	***	***	412.000	
27 Dec. 1919.....	***	***	414.500	
29 Nov. 1919.....	168.723	3.063	307.864	102.027
22 „ 1919.....	168.905	2.793	305.658	106.157
15 „ 1919.....	171.301	2.831	304.431	108.897
8 „ 1919.....	169.053	3.164	304.382	103.749
11 Jan. 1919.....	115.980	14.353	200.881	117.230
12 Jan. 1918.....	86.745	18.877	169.249	64.522
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaal-saldo	Dek-kings-percentage
10 Jan. 1920		202.000	***	94.250	***	
3 „ 1920		203.500	***	93.000	***	
27 Dec. 1919		196.000	***	92.250	***	
29 Nov. 1919	15.300	15.260	170.045	48.758	90.034	42
22 „ 1919	15.362	15.009	172.976	47.912	89.577	42
15 „ 1919	15.392	15.401	175.094	46.854	89.248	42
8 „ 1919	13.628	14.677	173.420	44.722	90.852	42
11 Jan. 1919	8.369	18.041	89.568	6.492	67.034	41
12 Jan. 1918	7.633	33.891	69.204	23.877	58.867	45
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking.

SURINAAMSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Disconto's	Dio. rekeningen ¹⁾
29 Nov. 1919 ..	1.032	1.647	1.173	1.540	529
22 „ 1919 ..	1.059	1.583	1.158	1.544	470
15 „ 1919 ..	1.059	1.635	1.131	1.518	496
8 „ 1919 ..	1.060	1.667	1.114	1.536	465
30 Nov. 1918 ..	931	1.676 ²⁾	1.164	1.239	109
1 Dec. 1917 ..	611	1.234	980	1.035	1.052
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Hiervan zilverbons 268 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
14 Jan. 1920	94.287	88.250	338.722	28.500	321.469
7 „ 1920	91.281	90.378	347.996	28.500	330.481
31 Dec. 1919	91.342	91.350	358.152	28.500	337.537
26 „ 1919	91.392	92.149	358.231	28.500	339.367
15 Jan. 1919	80.544	69.699	312.016	28.500	293.845
16 Jan. 1918	58.768	45.325	210.741	28.500	185.629
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek-kings-perc. ¹⁾
14 Jan. '20	54.710	84.781	18.657	127.434	24.487	16,76
7 „ '20	60.941	96.282	21.463	134.296	19.383	12,20
31 Dec. '19	92.469	106.778	19.213	180.638	18.442	9,20
26 „ '19	68.175	85.179	20.338	133.361	17.693	11,50
15 Jan. '19	62.666	78.886	28.168	124.797	29.295	19,14
16 Jan. '18	56.768	92.278	41.416	121.589	31.893	19,57
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.207	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. ¹⁾
7 Jan. '20	1.109.517	1.088.917	11.004.590	35.632.993	34
31 Dec. '19	1.110.019	1.089.499	11.025.257	35.698.369	34
23 „ '19	1.110.279	1.089.497	10.511.033	34.126.605	34
15 „ '19	1.110.664	1.089.613	10.094.977	32.875.631	34
7 Jan. '19	2.279.568	2.260.173	5.312.647	22.336.844	34
7 Jan. '18	2.517.563	2.406.800	1.319.033	11.343.325	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.478	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Jan. 1920	35.504.227	10.786.322	24.528.400	10.971.100
31 Dec. 1919	41.744.534	17.071.857	24.894.900	10.993.300
23 „ 1919	34.848.713	11.146.956	24.191.100	10.472.800
15 „ 1919	34.371.362	10.953.684	23.638.300	10.063.900
7 Jan. 1919	25.972.067	11.869.683	15.590.000	5.309.000
7 Jan. 1918	13.166.418	6.830.515	7.653.500	1.337.500
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

OOSTENRIJKSCH-HONGAARSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden Kronen.

Data	Metaal en buitenl. goudwissels	Disc. en beleeningen	Bijz. schuld Oostenrijk en Hongarije	Bankbiljetten	Rek. Crt. saldi
23 Dec. '19	297.363	17.856.786	32.954.000	53.109.418	7.641.778
15 „ '19	298.143	16.894.017	32.951.000	52.034.816	7.705.242
7 „ '19	308.113	16.051.885	32.954.000	51.798.651	6.584.789
29 Nov. '19	318.158	15.846.140	32.954.000	51.344.147	7.474.540
23 Juli '14	1.589.267	954.356	—	2.159.759	291.270

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
14 Jan. '20	5.579.404	1.978.278	261.832	840.232	25.600.000
7 „ '20	5.579.159	1.978.278	264.540	862.205	25.850.000
31 Dec. '19	5.578.950	1.978.278	265.703	***	25.850.000
26 „ '19	5.578.523	1.978.278	268.035	778.615	28.500.000
16 Jan. '19	5.496.207	2.037.108	316.870	1.178.132	18.750.000
17 Jan. '18	5.359.127	2.037.108	245.872	901.703	12.850.000
23 Juli '14	4.104.390	—	689.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	1.705.006	613.966	1.531.917	37.900.605	3.310.241	47.420
	1.617.166	616.730	1.542.958	38.009.907	3.125.972	38.368
	1.654.804	621.875	1.493.680	37.660.543	3.270.513	93.667
	1.288.239	628.438	1.451.457	37.274.540	3.120.796	76.497
	1.334.355	1.014.375	1.199.457	31.699.903	2.533.116	21.616
	888.323	1.132.261	1.208.302	23.062.504	2.857.077	48.065
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. sald	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partie.
15 Jan. '20	351.210	—	—	—	4.827.595	2.085.467
31 Dec. '19	353.055	84.955	480.000	455.139	4.763.802	2.216.665
24 „ '19	350.652	84.955	480.000	426.548	4.712.818	2.242.856
18 „ '19	349.610	84.955	480.000	426.883	4.695.708	2.142.639

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
19 Dec. '19	2.095.813	1.316.836	137.717	59.098	2.988.894
12 „ '19	2.096.288	1.308.164	140.910	64.117	2.907.435
5 „ '19	2.087.264	1.290.895	132.935	66.831	2.881.359
28 Nov. '19	2.093.641	1.282.311	135.696	66.020	2.852.277
20 Dec. '18	2.078.988	1.276.649	5.829	54.636	2.663.701
21 Dec. '17	1.645.543	764.089	52.500	48.127	1.227.642

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dekkingsperc. 1)	Percent. Gouddekking circulatie
19 Dec. '19	2.561.378	2.751.148	87.049	45,6	46,8
12 „ '19	2.680.967	2.769.951	87.002	44,7	46,0
5 „ '19	2.622.327	2.681.820	86.973	45,0	46,4
28 Nov. '19	2.709.804	2.902.825	87.001	44,2	45,5
20 Dec. '18	1.947.067	2.376.581	80.585	53,0	52,0
21 Dec. '17	971.452	1.831.272	69.852	72,3	78,6

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
12 Dec. '19	796	15.459.257	1.402.429	13.983.924	2.283.673
5 „ '19	795	15.452.543	1.406.080	13.888.271	2.270.098
28 Nov. '19	794	13.481.453	1.414.779	13.827.879	2.287.964
21 „ '19	791	13.471.091	1.408.880	13.860.118	2.287.897
13 Dec. '18	755	13.650.692	1.240.998	11.724.441	1.477.074

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 19 Januari 1920.

De ratificatie van het vredesverdrag heeft tot nu toe geen enkele verandering ten gunste op de internationale beurzen uitgeoefend. Integendeel heeft in het land, dat het naast bij den definitieven vrede betrokken is, Duitschland, een hernieuwde opleving van revolutionaire woelingen plaatsgevonden, die niet heeft nagelaten een deprimeerenden invloed op de marktgesteldheid van de meerderheid der voorname beurs-centra uit te oefenen. Wel is de Rijks-regering de onlusten zeer spoedig meester geworden, doch het gebeurde heeft toch weder een sfeer van onrust en van pessimisme doen ontstaan, hetgeen niet zoozeer op de koersen, dan toch stellig op de omzetten een druk heeft uitgeoefend.

Merkwaardig is echter het verloop aan de beurs te Berlijn geweest. Weliswaar was ook hier de stemming op den dag der onlusten en enkele dagen daarna vrij gedrukt, doch van een paniek is geen moment sprake geweest. Zelfs is daarna een koersverheffing ingetreden, die de voorafgaande nog in de schaduw heeft gesteld. Hoe vreemd dit op het eerste gezicht ook moge schijnen, bij een diepere beschouwing ligt de verklaring voor de hand. De zeer ongunstige impressie, die door de actie der Spartacus-lieden in het buitenland te voorschijn is geroepen, heeft nl. de Deutsche valuta een nieuw laagterecord doen bereiken en dit heeft thans niet alleen voor de bekende „valuta"-waarden, doch voor vrijwel alle andere, doch voornamelijk de industriele fondsen, een stimulerende werking uitgeoefend. De waardevermindering van het Deutsche geld toch beteekent een algemeene verarming van het geheele land met, als gevolg, de noodzakelijkheid van het stilleggen van verschillende bedrijven, die hun winsten niet meer in verhouding kunnen brengen tot de kosten van de materialen, die uit het buitenland verkregen moeten worden en tot de steeds stijgende looneischen van het personeel. Hierdoor nu wordt voor het buitenlandsch kapitaal een gelegenheid geschapen om belang te verkrijgen bij dergelijke ondernemingen; de aandeelhouders hebben derhalve in het vooruitzicht een overname van hun bezit, dat dan tegen den lagen buitenlandschen Marktkoers een goede winstmarge representeert. Dat dergelijke mogelijkheden niet slechts in de fantasie der beurshandelaren bestaat, bewijst wel de actie der Jurgens-fabrieken, die de oliiefabrieken Grossgerau en Besigheim schijnt te willen overnemen. Volgens Berlijnsche mededeelingen zou hiermede een kapitaal gemoed zijn van circa Mk. 17.000.000, doch de Jurgens-combinatie schept hierdoor tevens de mogelijkheid tot doorwerken der betrokken fabrieken. Hierdoor is het dus verklaarbaar, dat, ondanks alle ellende, die het Deutsche Rijk heeft ondergaan en die het nog te wachten is, de beurs deze omstandigheid niet in de koersen tot uitdrukking brengt. Weliswaar wordt in ernstige kringen gewezen op het gevaar, dat op deze wijze van een economisch zelfstandig Duitschland niet veel over blijft, doch de drang der gebeurtenissen is zoo krachtig, dat alleen met woorden en waarschuwingen niet veel kan worden uitgericht.

Bovendien wordt meer en meer het oog geslagen op den nabuur Oostenrijk, waar het proces van overgang in een economisch van het buitenland geheel afhankelijke natie reeds veel scherper vormen heeft aangenomen. In deze kolommen is reeds gewezen op den overgang van de Länderbank in een zuiver Fransche combinatie. Inmiddels zijn meerdere instellingen doende een dergelijke metamorphose te voltrekken of voor te bereiden.

Te Londen is de stemming wel iets gunstiger geworden. De spoorwegverwickelingen hebben een minder acut karakter aangenomen, terwijl voornamelijk de onderhandelingen met de Mexicaansche Regering de feature van de hausse-stemming zijn gevorden. Op het oogenblik is deze optimistische tendens ten aanzien van Mexicaansche waarden eenigszins geluwd, doch de aanwezigheid van een gevluchtigde der betrokken Regering te Londen, die klaarblijkelijk onderhandelt over een hervatting der rentebetaling doet nog sterk de aandacht op deze fondsen gevestigd houden. De koersverbeteringen voor de diverse in aanmerking komende waarden hebben van 6 tot 12 pCt. gevarieerd; hoewel natuurlijk het koersverloop van andere rubrieken slechts een verwijderd verband houdt met Mexicaansche papieren, is het aan de Londensche beurs gegaan zoals met alle andere markten, waar één in het oog springend feit alle andere heeft beheerscht.

Te Parijs heeft de beurs een vrijwel onveranderd voorkomen gehad. De verkiezing van den heer Deschanel tot president der Republiek heeft nog geen invloed op het koerspeil uitgeoefend. Aan den anderen kant begint de voortwoekerende depreciatie van de Fransche valuta ook te

Parijs verkoopen van binnenlandsche en koersopdriving van buitenlandsche fondsen in de hand te werken. De omzetten daarentegen zijn iets verminderd, met uitzondering wellicht van aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij, waarvoor in verband met New York, Londen en Amsterdam, een opgewekte stemming bestaat.

Te New York heeft de markt een uiterst wisselend verloop gehad, vooral als gevolg van de varieerende geldmarkt. Meerendeels noteerde geld „on call” circa 6½ à 7 pCt., doch op sommige dagen mouteerde deze notering plotseling tot 14½ pCt., hetgeen dan aanmerkelijke realisaties uitlokte. Ook de toestand in de arbeiderswereld is nog niet zooals hij wezen moet. Weliswaar zijn de werklieden in de staalfabrieken overal weder aan den arbeid gegaan, doch het doel, waarvoor zij in staking zijn gegaan, hebben zij niet bereikt en dit heeft een slechten invloed uitgeoefend op hun arbeidsprestatie. De fabrieken onder vinden hiervan geen nadeel, daar zij hun aanwezige voorraden met geweldige premies vóór directe levering van de hand zetten, doch voor de toekomst worden toch meerdere conflicten verwacht. Ook het spoorwegprobleem doet zich nog steeds gelden. Voorloopig is bepaald, dat de spoorwegsystemen gedurende een half jaar de voorschotten, door hen in den oorlog ontvangen, nog zullen kunnen incasseeren, doch de moeilijkheid der teruggave aan de aandeelhouders is hiermede slechts verplaatst en allerminst opgelost. De markt bleef dan ook tegen het slot een weifelend karakter behouden.

Te onzent is de toestand op de staatsfondsenmarkt vrijwel onveranderd gebleven. Onze inheemsche soorten varieerden slechts weinig, terwijl van buitenlandsche soorten Mexicaansche waarden iets van hun avance moesten prijsgeven in verband met de kalmer houding te Londen. Toch is de grondtoon voor deze waarden optimistisch gebleven.

	13 Jan.	16 Jan.	19 Jan.	Rijzing of daling.
5 ½ % Ned. W. Sch.	89 1/8	88 1/8	88 5/16	- 1 3/16
4 ½ % „ „ „ 1916	82 3/8	82	81 13/16	- 1 3/16
4 % „ „ „ 1916	77	76 1/16	76	- 1
3 ½ % „ „ „	62 1/8	62 1/8	63 1/2	+ 1 3/8
3 % „ „ „	54	54 3/8	54 1/2	+ 1 1/2
2 ½ % Cert. N. W. S.	48 1/4	47 1/2	47 3/4	- 1/2
5 % Oost-Indië 1915	90 1/2	91	91	+ 1/2
4 % Hongarije Goud	10 1/8	10 3/8	10 7/8	+ 3/4
4 % Oostenr. Kronenrente	7	6 1/16	6 1/4	- 3/4
5 % Rusland 1906	18 1/8	18 1/8	18 1/8	—
4 ½ % Iwangerod Dombr.	11 7/16	11 7/16	11 7/16	—
4 % Rusland Cons. 1880	12 3/4	12	11 3/4	- 1
4 % Rusl. bij Hope & Co.	13 9/16	13 9/16	13 9/16	—
4 % Servië 1895	21	21	21	—
4 ½ % China Goud 1898	58 1/2	58 1/2	58 1/2	—
4 % Japan 1899	55 1/4	55 1/4	55 1/4	—
4 % Argentinië Buiten.	50	50	50	—
5 % Brazilië 1895	51 7/8	50	50	—
5 % „ 1913	51 3/4	—	—	—

De locale afdelingen hebben in den aanvang der berichtsperiode alle van een opgewekte houding blijkgegeven, tot plotseling de gebeurtenissen te Berlijn een wijziging in dezen toestand hebben gebracht. Vooral voor suikerwaarden is deze loop van zaken zeer opvallend geweest. De berichten, dat opnieuw groote verkoopen van suiker tot stand waren gekomen en wel tot prijzen ad f 36 voor superieur uit de eerste hand, hebben opnieuw de aandacht op de groote winsten der betrokken ondernemingen gevestigd, hetgeen nieuwe kooporders voor aandeelen H.V.A., Vorstenlanden, Javasche Cultuur Mij., enz. naar voren hebben gebracht. Hierna volgde een scherpe reactie, tot tegen het einde der berichtsperiode de stemming weder iets kon floreeren, hoewel het élan van de eerste dagen toch wel eenigszins verdwenen was.

De petroleumafdeeling daarentegen heeft van een afwijkende houding blijk gegeven. Voor aandeelen Koninklijke Petroleum Mij. b.v. was de lijn bijna bij voortdoring stijgend in verband met gunstige verwachtingen omtrent een hooge bonusuitkeering en omtrent een aanstaande nieuwe aandeelenemissie. Hieraan sloten zich aandeelen Dordtsche Petroleum Industrie Mij. ten nauwste aan, al bleven de variaties hier meer beperkt. Daarentegen toonden aandeelen Geconsolideerden den invloed van manipulaties, die buiten de intrinsieke factoren van het fonds stonden. Opgedreven tot circa 308 pCt., konden de aandeelen dit niveau niet behouden en reageerden zij een 30-tal procenten. Aandeelen Orion met stillen handel iets lager in koers.

De rubbermarkt daarentegen is zeer optimistisch gestemd geweest. Voornamelijk werd dit veroorzaakt door de mededeeling van de directie der Nederlandsche Rubber Maat-

schappij, dat zij een derde gedeelte van haar oogst 1920 tot zeer loonenden prijs had verkocht. De beurs distilleerde hieruit de gevolgtrekking, dat het product van de overige ondernemingen ook op even groote schaal aftrek zal vinden en vond hierin aanleiding kooporders in de markt te plaatsen, waardoor het gansche niveau der afdeling werd opgevoerd.

Tabakken daarentegen bleven in verband met de ongunstige veilingresultaten zeer kalm en eerder aan den flauwen kant. De omzetten waren minimaal.

Van industriële waarden werd opnieuw de aandacht gevestigd op aandeelen Philips Gloeilampen Fabriek, welke maatschappij een fusie met een Engelsche onderneming heeft aangegaan, waaruit groote voordeelen voor de toekomst worden verwacht.

	13 Jan.	16 Jan.	19 Jan.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	188 1/2	189	189	+ 1/2
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	224 3/4	230	228	+ 3 1/4
Rotterd. Bankvereniging . . .	145 1/2	145	145	- 1/2
Amst. Superfosfaatfabriek . . .	136	133 1/4	135 1/2	- 1/2
Van Berkel's Patent	137	135	133	- 4
Insulinde Oliefabriek	237 1/4	234	231	- 6 1/4
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	100	99 1/2	98 1/2	- 1 1/2
Ned. Scheepsbouw-Mij.	142	140 1/2	140	- 2
Philips' Gloeilampenfabriek	864	865	870	+ 6
R. S. Stokvis & Zonen	567	572	570 1/2	+ 3 1/2
Vereenigde Blikfabrieken . . .	133 3/8	132 1/2	132 1/2	- 1 3/8
Compania Mercantil Argent.	263 3/4	253	250	- 13 1/4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	290 3/4	286 1/2	284 3/4	- 6
Handelsver. Amsterdam	642 1/2	642	637 1/2	- 5
Holl. Transatl. Handelsver.	110 1/2	106 1/2	107	- 3 1/2
Linde Teves & Stokvis	196	195	192	- 4
Van Nierop & Co's Handel-Mij	188	193 1/2	193	+ 5
Tels & Co's Handel-Mij	140 1/2	140 1/2	140	- 1/2
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	304 3/4	287 1/8	280	- 24 3/4
Kon. Petroleum-Mij.	870 1/2	863	846 3/4	- 23 3/4
Orion Petroleum-Mij.	65	64 1/4	63 1/8	- 1 7/8
Steaua Romana Petr.-Mij. . . .	139 1/2	139	132	- 7 1/2
Amsterdam-Rubber-Mij.	249 3/4	248 1/2	252	+ 2 1/4
Nederl.-Rubber-Mij.	117 1/2	117	119	+ 1 1/2
Oost-Java-Rubber-Mij.	334	340	321	- 13
Deli-Maatschappij	426	425	420	- 6
Medan-Tabak-Maatschappij.	210	213	211	+ 1
Senembah-Maatschappij	420	419	419	- 1

De scheepvaartmarkt bleef onrustig gestemd in het voorzicht van moeilijkheden in het havenbedrijf. Het speculatieve element is hier ook lang niet in zoo sterke mate vertegenwoordigd als bij de overige marktafdelingen het geval is, met het gevolg, dat de omzetten binnen enge grenzen beperkt blijven en dat de koersdalingen ook geen groote verhoudingen aannemen. Deze worden in hoofdzaak in het leven geroepen door realisaties van bona-fide-houders, die zich onttrekken willen aan mogelijke ongunstige eventualiteiten.

	13 Jan.	16 Jan.	19 Jan.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	467 1/2	460 1/2	455	- 12 1/2
„ „ „ gem. eig.	453 1/4	448	443	- 10 1/4
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. . . .	283	283	283	—
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	173 1/2	173 1/2	173 1/2	—
Hollandsche Stoomboot-Mij.	243	238 1/2	237 1/4	- 5 3/4
Java-China-Japan-Lijn	327	321 3/4	318	- 9
Kon. Hollandsche Lloyd	182	178	176 1/4	- 5 3/4
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	235 3/4	234	232	- 3 3/4
Kon. Paketvaart-Mij.	241 1/4	237 1/2	239 1/4	- 2
Maatschappij Zeevaart	329 1/2	325 1/4	325 1/4	- 4 1/4
Nederl. Scheepvaart-Unie. . . .	295	293 1/2	290 1/4	- 4 3/4
Nievelt Goudriaan	575	575	565	- 10
Rotterdamsche Lloyd	304 1/2	299	295 1/2	- 9
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	329 3/4	325	325	- 4 3/4
„ „ „Nederland”	358 1/4	357	354 1/4	- 4
„ „ „Noordzee”	145	143	141 1/4	- 3 3/4
„ „ „Oostzee”	320	320	320	—

De Amerikaansche markt heeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen gegeven. Het zeer onregelmatig arriveeren der New Yorksche slotkoersen heeft de animo tot het entameeren van nieuwe zaken bij het publiek doen bekoelen, terwijl ook de arbitrage moeilijker kon opereeren. Het koersverloop sloot zich vrijwel aan Wallstreet aan.

	13 Jan.	16 Jan.	19 Jan.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	147 3/8	146 1/8	144 1/2	- 3 1/8
Anaconda Copper	136	134 1/16	133	- 3
Un. States Steel Corp.	114 3/8	112 1/16	111 9/16	- 3 1/16
Atchison Topeka	91 7/16	90 15/16	89 1/2	- 1 15/16

	13 Jan.	16 Jan.	19 Jan.	Rijzing of daling.
Southern Pacific	108 ³ / ₈	108 ³ / ₈	107	— 1 ³ / ₈
Union Pacific	131 ¹ / ₄	130 ¹ / ₄	130	— 1 ¹ / ₄
Int.Merc.Marine afgest.....	52 ⁷ / ₁₆	49 ¹ / ₂	47 ¹¹ / ₃₂	— 5 ³ / ₃₂
" " " " prefs.	168	165 ¹ / ₈	161 ⁹ / ₁₆	— 6 ¹¹ / ₁₆

De geldmarkt is ruim gebleven; prolongatie 3½ à 4 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

20 Januari 1920.

Oogstberichten blijven vrijwel onveranderd. De insectenschade aan de Amerikaanse wintertarwe schijnt nu toch werkelijk wel van betekenis te zijn, maar gunstig voorjaarsweder zou veel goed kunnen doen. Australië zoowel als Britsch-Indië melden welkomen regen en in West-Europa blijven de klachten over overmatigen regenval met overstromingen voortgaan. De daardoor aangerichte schade is echter tot nog toe slechts zeer plaatselijk. Ook in Argentinië is nog geen gevallen, ofschoon de laatste dagen het weder verbeterd is. De weersgesteldheid heeft in Argentinië wel de markten beïnvloed, doch eigenlijk niet door de te verwachten schade aan de oogsten. Het voornaamste bezwaar is geweest, dat door den voortdurenden regenval de wegen in zulk een slechten staat geraakten, dat de aanvoeren onvoldoende waren voor de exportvraag. Vooral lijnzaad is speciaal om die reden nog eenigen tijd zeer vast gebleven. In Europa heeft men, speciaal in Engeland, die beweging gevolgd. Daar zijn in de vorige week belangrijk hogere prijzen betaald, doch in de tweede helft der week is Argentinië vrij wat flauwer. Ook is dit het geval voor maïs en tarwe. De maïsprijs is weder aangekomen op het niveau van omstreeks 20 December; voor tarwe is dit niet het geval, doch ook daarvan is de prijs sedert het hoogste punt van 8 Januari ongeveer 70 centavos per 100 K.G. gedaald. Blijkbaar zijn de aanvoeren in de havenplaatsen zeer verbeterd, ondanks stakingen onder de landarbeiders, waarvan nu en dan sprake is. De verscheppingen uit Argentinië zijn in den laatsten tijd zeer groot en zullen dat voorloopig wel blijven, daar door de meeste West-Europese landen groote hoeveelheden maïs en tarwe gekocht zijn, waarvoor steeds meer scheepsruimte beschikbaar wordt gesteld. Zoo is door de Engelsche regeering de vorige week 250.000 tons scheepsruimte opgenomen ter belading in Argentinië met maïs en tarwe. Ook vinden wij naast de reeds in een onzer vorige berichten vermelde verkoopen van Argentijnsche maïs naar Noord-Amerika melding gemaakt van eenige transacties in La Plata-tarwe ter verschepping naar de Vereenigde Staten. Wij zien nu het merkwaardige verschijnsel, dat de Vereenigde Staten, waar een tekort bestaat aan harde tarwe-soorten, deze tot hooge prijzen betrekken uit Canada en

Argentinië en de zachtere soorten tot veel lageren prijs naar Europa verkoopen. Zoolang de Europeesche landen een gedeelte van hunne tarwe-behoefte dienen te dekken in Noord-Amerika voor de daar heerschende zeer hooge prijzen, ver genoeg zijk zich met de zachtere soorten, die althans vrij wat goedkoper te krijgen zijn dan de hardere. Wel wordt daardoor de kwaliteit van het brood iets minder goed, doch er bestaat alle aanleiding voor zich die geringe opoffering te getroosten.

De tarweverscheppingen naar Europa zijn den laatsten tijd zeer groot. In de laatste week bedroegen zij zelfs 1,8 millioen Quarters tegen 675.000 Quarters in dezelfde week van het vorige jaar. Wel zijn de voorraden, vooral in Engeland, klein, doch uit dit veel grootere verscheppingscijfer blijkt wel, dat er voldoende tarwe te krijgen is en de scheepsruimte daarvoor beschikbaar. Wanneer niet in zeer vele havens der wereld gebrek aan opslagruimte bestond en daardoor snelle lossing en belading der schepen zeer wordt belemmerd, zou misschien duidelijk blijken, dat het gebrek aan scheepsruimte geheel is ingehaald, vooral nu de ongunstige valuta's vele zaken onmogelijk makea. Speciaal is dit het geval met den handel van de Vereenigde Staten op Europa. Dientengevolge zijn de zeevrachten van Noord-Amerika den laatsten tijd weder belangrijk gedaald, hetgeen echter eene vermeerdering der graanzaken niet heeft kunnen bewerkstelligen. De prijzen van maïs, haver en rogge in Noord-Amerika blijven nog steeds zeer hoog. Wel is de laatste week weder eene daling van eenige betekenis ingetreden, doch het tekort aan wagons in Amerika heeft nog steeds tengevolge, dat de aanvoer van de genoemde graansoorten naar de marktplaatsen teleurstellend blijft. Daardoor wordt belangrijke prijsdaling te Chicago tegen-gewerkt.

De voor graanuitvoer in aanmerking komende Europeesche landen bieden nog steeds zeer weinig kans op verscheppingen. In Rusland vooral schijnen deze nog langen tijd onmogelijk te zullen blijven, terwijl voor Roemenië alles afhangt van den voorjaarsuitzaai. Slechts voor maïs schijnt men dit voorjaar op eenigen Roemeenschen uitvoer te mogen rekenen. Van deze graansoort is trouwens de in Argentinië beschikbare hoeveelheid zoo groot, dat alle maïs-importeerende landen zich daar zeer voldoende kunnen voorzien.

Nederland. De graanmarkt bleef zich in de afgelopen week kenmerken door buitengewoon weinig kooplust, zoodat slechts zeer weinig zaken tot stand gekomen zijn. In de behoefte aan maïs wordt geheel voorzien door de geregelde veilingen der regeering, die nu omstreeks de helft van haren voorraad van oorspronkelijk 64.000 tons moet hebben opgeruimd. Slechts eene zeer enkele zaak kwam verder tot lagen prijs tot stand. Eenige verkoopen van stoomende maïs hebben plaats gevonden naar Duitschland en indien deze zaken blijven voortduren zal daarvan misschien eenige ver-

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Jan.	Maïs Jan.	Haver Jan.	Tarwe Febr.	Maïs Febr.	Lijnzaad Febr.
17 Jan. '20	226	137 ¹ / ₂	82 ¹ / ₈ ³⁾	13,60	6,40	21,85
10 " '20	226	138 ¹ / ₂	83 ³⁾	14,00	6,70	22,50
17 Jan. '19	226	136 ¹ / ₂	67 ³ / ₈	10,55	5,00	17,95 ⁴⁾
17 Jan. '18	226	127 ³ / ₈	78 ⁷ / ₈	12,85	7,25	18,85
17 Jan. '17	187 ³ / ₄ ³⁾	100 ³ / ₈ ³⁾	58 ¹ / ₈ ³⁾	14,25	9,90	24,25
20 Juli '14	82 ¹⁾	56 ³ / ₈ ¹⁾	36 ¹ / ₂ ¹⁾	9,40 ²⁾	5,38 ²⁾	13,70 ²⁾

¹⁾ per Dec. ²⁾ per Sept. ³⁾ per Mei. ⁴⁾ per Maart.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	19 Jan. 1920	12 Jan. 1920	19 Jan. 1919
Tarwe	—	—	—
Rogge (No. 2 Western) ³⁾	—	—	—
Maïs (La Plata)	340,—	350,—	—
Gerst (48 lb. feeding) .. ³⁾	440,—	440,—	—
Haver (38 lb. white cl.) .. ⁴⁾	22,—	22,75	—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) ⁵⁾	250,—	262,50	—
Lijnzaad (La Plata)	830,—	840,—	—

¹⁾ p. 2400 K.G. ²⁾ p. 2100 K.G. ³⁾ p. 2000 K.G. ⁴⁾ per 100 K.G. ⁵⁾ p. 1000 K.G. ⁶⁾ p. 1960 K.G.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	12-17 Jan. 1920	Sedert 1 Jan. 1920	Overeenk. t/daak 1919	12-17 Jan. 1920	Sedert 1 Jan. 1920	Overeenk. t/daak 1919	1920	1919
Tarwe	8.985	19.389	59.551	—	—	—	19.389	59.551
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Boekweit	859	1.419	—	—	—	—	1.419	—
Maïs	9.729	17.283	5.544	870	6.043	—	23.326	5.544
Gerst	—	—	14.069	—	—	—	—	14.069
Haver	15	6.980	—	—	—	—	6.980	—
Lijnzaad	1.249	1.559	—	—	—	—	1.559	—
Lijnkoek	4.963	7.809	—	—	—	—	7.809	—
Tarwemeel	100	100	581	—	—	—	100	581
Andere meelsoorten	—	3.111	4.288	—	—	—	3.111	4.288

lichting van de Nederlandsche markt het gevolg zijn. Ook haver, en-lijnkoeken leden nog onder de ontbrekende vraag, zoodat de prijzen verder daalden. Met Duitschland wordt ook geregeld onderhandeld over Argentijnsche tarwe, waarin eenige zaken via in Nederland gevestigde handelaars tot stand kwamen. Deze zaken geschieden in Nederlandsch geld.

SUIKER.

Het rendement van den restantbietenogst in Duitschland is niet meegevalen, zoodat voor den geheelen oogst geen hooger cijfer dan 710/720.000 tons suiker genoemd wordt.

De zichtbare voorraden zijn volgens F. O. Licht:

	1919	1918	1917	tons
Duitschland 1 Sept.	217.798	290.278	322.991	
Oostenrijk 1 „	230.000*	200.000*	250.000*	
Frankrijk 1 „	7.891	10.416	26.680	
Nederland 1 Dec.	62.190	34.968	106.848	
België 1 Sept.	28.000	42.000	51.000	
Engeland 30 Nov.	328.816	452.062	255.273	

	1919	1918	1917	tons
Totaal Europa	874.695	1.029.724	1.012.792	
V. S. v. N. A. 19 Nov.	27.769	61.705	8.419	
Cubahavens 17 „	176.799	224.690	23.728	

Totaal . . . . . 1.079.263 1.316.119 1.044.939 tons

* Raming.

Alle suikermarkten blijven zeer vast gestemd, terwijl Cuba en Java op het oogenblik de eenige productielanden van beteekenis zijn, waar de wereldconsumenten terecht kunnen.

Op Java zijn de onverkochte voorraden uit den ouden oogst zeer klein en wordt daarvoor f 50 per picol fob basis Superieur genoteerd. De aandacht concentreert zich dan ook hoofdzakelijk op den nieuwen oogst. Voor vroeger leveringen hieruit zijn zeer hooge prijzen te bedingen, terwijl Juli/Augustus-levering tot f 38½ eerste kosten en Augustus/September-levering tot f 36 eerste kosten afgedaan werd. De Vereenigde Producenten hebben aan witte suiker nog slechts 3 miljoen picols restantogsten te verkoopen, het verdere onverkochte gedeelte van den oogst bestaat uit No. 16/20 en No. 12/14, waarvoor de laatste limites resp. f 32 en f 31½ eerste kosten waren. Het verschil tusschen Superieur en de donkerdere suikers werd geruimen tijd door de Producenten te klein gehouden, met het gevolg dat de belangstelling van koopers zich in hoofdzaak tot Superieur bepaalde.

De Java-afschepingen van 1 April t/m. 31 October be droegen volgens de Handelsvereeniging te Batavia:

	1919	1918	1917	tons
Nederland en Ned. v.o.	18.651	—	—	
Engeland	120.240	12.893	164.961	
Frankrijk	37.494	13.135	23.929	
Zweden	8.774	—	—	
Noorwëgen	32.901	17.001	10.122	
Rusland	1.437	—	—	
Italië	22.657	2.950	—	
Spanje	7.020	—	—	
Roemenië	3.984	—	—	
Turkije	23.694	—	—	
Griekenland	8.371	3.375	—	
Suez	—	15.315	6.027	
Port-Said en v.o.	50.355	13.001	12.197	
San Francisco	—	—	10	
Vancouver	3.000	5.900	—	
Singapore	42.215	148.256	106.491	
China	3.394	16.777	885	
Hongkong	119.710	185.088	90.181	
Japan	146.109	165.542	59.657	
Britsch-Indië	184.315	194.358	194.469	
Australië	36.405	96	—	
Siam	105	1.558	18.087	
Diversen	3.302	100	—	

Totaal . . . . . 874.133 795.345 687.016 tons

In Amerika blijft de markt buitengewoon vast en werd Cubasuiker levering eerste helft Januari tot 12 c. c & f u. s. verhandeld.

	1920	1919	1918	tons
Weekontv. tot 10 Jan. '20	99.000	73.944	71.654	
Tot. 1 Dec. '19—10 Jan. '20	265.000	161.120	170.839	
Weekexport 6—13 Dec. '19	3.867	—	2.357	
„ 13—20 „ '19	6.966	—	1.429	
Totaal 1—20 Dec. '19	10.833	—	3.786	
Werkende fabrieken	156	136	158	
Totale voorraad 22 Dec. '19	41.508	22.699	34.084	

Tevens volgt hieronder de laatste Cubastatistiek met betrekking tot den oogst van verleden jaar:

Exp. U.K. 1 J.—20 D. '19	603.033	890.819	808.403	tons
„ Fr. 1 J.—20 D. '19	158.312	47.641	92.579	„
Tot. exp. 1 J. 29 N. '19	3.764.502	3.005.142	2.886.791	„

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen				New York 96 p Ct. Centrifugals	
		Tates Cubes No. 1	White Java fob. per		Amer. Granulated c&fr.		
		Jan.	Febr.	Jan.	Febr.		
16 Jan. '20	f —	Sh. 72/-	Sh. 79/-	Sh. 80/-	Sh. 72/6	Sh. 66/4	\$ cts. 13,—
9 „ '20	„ —	72/-	79/-	80/-	68/-	—	7,28
16 Jan. '19	„ —	64/9	—	21/9	—	—	7,28
16 Jan. '18	„ —	53/9	15/9	15/9	—	—	—
21 Juli '14	„ 11 13/32	18/-	—	—	—	—	3,26

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands).

	19 Jan. '20	12 Jan. '20	5 Jan. '20	20 Jan. '19	19 Jan. '18
New York voor Middling	39,25 c	39,25 c	39,25 c	28,05 c	32,30 c
New Orleans voor Middling	40,25 c	41,— c	41,— c	28,25 c	31,— c
Liverpool voor Middling	29,53 d	29,65 d	31,23 d	19,32 d ¹⁾	23,78 d ²⁾

¹⁾ Good Middling Texas.

²⁾ 18 Januari 1918 Good Middling.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '19 tot 16 Jan. '20	Overeenkomstige perioden	
		1918—1919	1917—1918
Ontvangsten Gulf-Havens.	4351	3127	3839
„ Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	3380	1097	1413
„ „ t Vasteland		861	745
„ „ Japan etc.		151	89

Voorraden in duizendtallen	16 Jan. '20	17 Jan. '19	18 Jan. '18
Amerik. havens	1445	1451	1375
Binnenland	1277	1403	1204
New York	?	92	141
New Orleans	?	465	397
Liverpool	905 ¹⁾	447	441

¹⁾ 17 Januari 1920.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 31 December 1919.

Niettegenstaande de Kerstvacantie, zijn prijzen van Amerikaansche katoen op nieuw gestegen, hoofdzakelijk door de vaste stemming in Amerika. Voorspellingen van groote uitvoeren en ook geregelde aankopen van verschillende landen, zijn voornamelijk de redenen van deze verhooging. Egyptische katoen is ook weer hooger, omdat de oogstschattingen algemeen lager worden waargenomen.

De markt te Manchester is vrijwel de geheele week gesloten geweest, maar Amerikaansche garens zijn toch weer duurder, in de meeste gevallen 1½ à 3 d., al naar gelang de gevraagde nummers. Spinners zijn zeer vast gestemd, omdat zij nog geregeld orders kunnen boeken, zoowel voor binnenlandsch gebruik als ook voor Indië, waar thans een goede vraag heerscht. Verschillende nummers als 44er, 50er, 54er en 60er mule zijn bijna niet te krijgen, terwijl getwijnde garens ook voor waanden zijn uitverkocht. Er is minder vraag van het Continent, waar men prijzen over het algemeen te hoog vindt. In Egyptische garens zijn weinig noteeringen aan de markt, daar de meeste spinners niet willen verkoopen. Goede 60er twist zijn minstens 7½ d. per lb. gedurende de laatste veertien dagen gestegen en prijzen schijnen nog steeds hooger te zullen gaan.

De doekmarkt is zeer vast en de vraag schijnt bij de hoogere prijzen nog steeds niet te verminderen, vooral niet van Indië, van waar men nog geregeld orders zendt. Vele firma's ontvangen orders om „best mogelijk” te koop, daar de overzeesche koopers anders vreezen, toch weer achter de markt aan te loopen. Vanzelf Oostersche markten komen nog orders binnen en vele verkoopers geven er de voorkeur aan niet meer af te sluiten alvorens zij wat meer

tegen de oudere orders geleverd hebben. Iedereen is dan ook voorloopig geheel bezet en men verwacht zelfs nog hogere prijzen.

	23 Dec. 31 Dec.	23 Dec. 31 Dec.
Liverpoolnoteeringen (loco)	T.T.op Indië	2/4 ³ / ₈ 2/4 ⁷ / ₈
F.G.F. Sakellaridis 51,00	T.T.op Hongkong	5/1 4/10 ¹ / ₂
G.F. No. 1 Oomra 18,10	T.T.op Shanghai	7/10 7/10

CACAO.

(Uit het Cacao-bericht 1919 van den makelaar S. W. Hoekstra te Amsterdam.)

De „Agreements” — in 1918 gemaakt — ondergingen in Februari van dit jaar eenige veranderingen en verbeteringen, doch de toevoer werd alleen voor die artikelen toegestaan, waarvan vaststond, dat zij geïmporteerd werden, om in onze eigen consumptie te voorzien.

De N. O. T. bleef dus aan het bewind. Voor Cacao bestond de verbetering in eene verhooging van het jaarrantsoen met 1000 Ton, waardoor dit tot 9000 Ton steeg, hetgeen dankbaar aanvaard werd.

De „dankbaarheid” werd de daarop volgende maand nog grooter, toen van het Intergeallieerde Comité bericht werd ontvangen, dat het embargo op den aanvoer naar Nederland werd opgeheven voor . . . Cacaopoeder en Cacaoboter.

De gang van zaken met Amerika werd bespoedigd door een nieuwe regeling, waardoor het mogelijk werd, dat uitvoervergunningen verleend werden voor door ons aldaar gekochte goederen, wanneer N. O. T.'s toestemming daarvoor werd getelegrafeerd, inplaats van de verplichting om het N. O. T.-consent in Noord-Amerika te vertoonen, ten einde uitvoervergunning te verkrijgen.

Levendige handel vond plaats, te meer daar Amerika bijna alle soorten lager dan de productielanden noteerde en de scheepvaartverbinding op dat oogenblik met de Nieuwe Wereld de meest geregelde was. De zon brak weldra al geheel door, toen de eerste geruchten arriveerden van geheele opheffing der rantsoenen, waarvan het officieele bericht op 27 April van dit jaar verscheen.

De zeer groote voorraden Cacao te New York, naar welke haven de oogsten der laatste jaren waren geëxpedieerd, boden dan ook goede kans om tot betrekkelijk lage prijzen in te koop, welke prijzen in vergelijking met de vorderingen van de productielanden en andere stapelplaatsen zelfs zeer voordelig te noemen waren.

De stapelhavens toch waren zeer vast gestemd en hoe dichter bij de Centrale Rijken gelegen, hoe vaster zij waren. De hoop toch, dat de blokkade-opheffing spoedig een voldoende feit zou zijn en men dan een enorme vraag der Centralen, die zoovele jaren van grondstof ontbloot waren geweest, zou kunnen verwachten, was voor de speculanten reden genoeg om voor hunne disponibile voorraden uncomfortable hoge prijzen te noteeren.

Zooals ieder weet, is die vlieger echter niet geheel opgegaan. Behalve dat de kooplust der Centralen o.a. niet aan de hoge verwachtingen beantwoordt heeft, werd de gewone gezonde gang van zaken nog bijzonder beïnvloed door de zeer goedkope offertes van buitenlandsche fabrieken, welke in transitu over ons land en Scandinavië aangevoerd, hunnen weg naar Midden-Europa vonden.

Voor de producten van onze nijverheid was de handels-toestand verre van gunstig. In de eerste plaats door de lage buitenlandsche noteeringen, en als deze omstandigheid geen beletsel was geweest voor het zich ongestoord ontplooiën van de zaken, dan bestond er nog een verbod van uitvoer uit Nederland, zoowel voor grondstoffen als voor fabrieken.

Het moest einde Mei worden, voordat Crisiszaken permissie gaf en toen zou het mogelijk geweest zijn te exporteeren, indien buitenlandsche fabrieken (Amerikaansche en Engelsche) niet zooveel voordeliger in prijs waren geweest.

Langzamerhand verdwenen echter meer en meer de beperkende voorwaarden, waaronder de industrie en handel zich de laatste jaren hadden moeten bukken.

We konden toen spreken van een terugkeer tot volledige vrijheid — al hebben we die op dit oogenblik nog niet — en de handel wierp zich op het aanvoeren van de benodigde goederen in transitu, waardoor het groote tijdsverlies verbonden aan het wachten op uitvoervergunning van in het vrije verkeer gebrachte partijen en de daaraan verbonden kosten, werden vermeden.

Tegenover zijn voorganger, toonde het thans beëindigde jaar, zich reeds zeer veel gunstiger. Waren toen de aanvoeren bijna onmogelijk, na afloop der eerste 3 maanden ging het importeeren van de meeste Cacaosoorten tamelijk regelmatig, in meer dan voldoende kwantiteiten. In hoofdzaak bestonden deze importen uit de opbrengsten van onze

Oost- en West-Indische Koloniën. en verder werden die export-havens benut, die de meeste kans voor eene vlugge expeditie naar ons land waarborgden, o.a. New York, Lissabon, Bahia, Curaçao. Verder de Fransche en Engelsche havens, al moest met verschepingen over de laatstgenoemde rekening gehouden worden, met het feit, dat de helft der ladingen in London, Liverpool etc. achterbleef, daar slechts 50 pCt. der importen in Engeland weder mochten worden geëxporteerd. (Oorspronkelijk mocht slechts 25 pCt. worden uitgevoerd.) Deze maatregel trof in de eerste plaats Accra Cacao, die, in groote ladingen naar Liverpool aangevoerd, de grootste belemmeringen bij de re-expeditie naar hier ondervond.

Deze Cacaosoort mocht zich gedurende het geheele jaar in een bijzonder levendige vraag verheugen. Het was de goedkoopste in prijs, en daar steeds flinke partijen ter dispositie waren, genoot deze soort dan ook boven alle andere de voorkeur.

Het jaar opende zeer onregelmatig met prijzen van 75/- tot 85/-, welke gestadig daalden tot einde Maart tot op ca. 72/6, voor fair fermented kwaliteit. In den loop der daarop volgende maand herstelde de prijs zich op ca. 75/- om daarna snel te stijgen op enorme algemeene vraag, waardoor de prijzen op aflading spoedig (midden Mei) op 84/- à 85/- stonden. Einde Mei was de prijs reeds ca. 90/-, waartoe de kooplust nog steeds groot bleef en al ging het met de afladingen van Liverpool zeer langzaam door gebrek aan ruimte en arbeidskrachten, fair fermented Accra bleef tot de voortdurend hogere noteeringen gezocht. In begin Juli 97/- à 98/-, welke prijzen in den loop van die maand tot ca. 105/- stegen en in Augustus tot ca. 112/- à 114/- opliepen. De volgende maand bracht een moment kalmte; de noteeringen daalden op 108/- à 106/-, mede veroorzaakt door aanbiedingen van den nieuwen oogst tot ca. 96/-, waarop gretig werd ingegaan.

Einde September begon de stemming wederom een weinig vaster te worden; de noteering van den nieuwen oogst op 100/- tot 105/-, doch viel in October weder op 99/- à 100/-, terwijl disponibile partijen ca. 105/- voor goede kwaliteit noteerden.

Gedurende November bleven de prijzen, de gewone schommelingen in verband met vraag en aanbod daargelaten zich op ongeveer hetzelfde niveau bewegen. Nieuwe oogst, waarvan de eerste toevoeren in December verwacht werden, noteerde ca. 100/- tot 103/-, terwijl in Liverpool etc. nog disponibile partijen fair fermented op ongeveer denzelfden prijs stonden.

Thomé: Deze Cacaosoort was met Accra de meest gezochte van 1919. De ligging van Lissabon ten opzichte van Amsterdam, maakte het transport in vergelijking met andere stapelhavens in het begin van dit jaar het gemakkelijkst en zoo konden de voor Hollandsche rekening te Lissabon gekochte ladingen desnoods door eigen en gearterde schepen gehaald worden.

Het s.s. „Irene”, 20 December 1918 naar Lissabon vertrokken, was via Falmouth 20 Januari 1919 terug in Amsterdam, en meerde om 9 uur 's avonds aan de IJkade met eene lading van 25790 Balen.

Het doel was bereikt. De reeds maanden en maanden in Lissabon opgeslagen voorraden waren eindelijk thuis.

De concurrentie van Bahia en vooral Accra, die beide zooveel lager te koop waren (de laatste soort bijv. tot ca. 75/- cif.) deed de zaken in Thomé tot het hoognoedige beperken. Mei bracht hierin eenige verandering. Mede tengevolge van het gunstige goud-agio vielen de Lissabonsche prijzen op 49 à 51 ct. f.o.b., waartoe deze soort meer onder de aandacht der fabrikanten viel, al werd hun leven niet door de zeer goedkope aanbiedingen van Cacao-fabrieken van Buitenlandsche fabrieken opgevoolijkt.

Bahia: Eene verwacht wordende scheepsgelegenheid, te weten de „Frisia” en mogelijk nog 2 andere schepen, deed de Hollandsche koopers grif gebruikmaken van de offertes van Superior tot 85/-, van Sound tot 81/- en van Fair tot 77/-, waarmede het jaar 1919 zijne zaken begon.

Tengevolge van de vele vraag werd het productieland spoedig vaster, te meer daar ook de mogelijkheid van eene regelmatige hervatting der scheepvaart vaster vorm aannam, en zoo stegen de Cacaoprijzen tot 87/-, 83/- en 79/- voor bovengenoemde 3 kwaliteiten.

De daarop volgende maanden brachten weinig of geen verandering en de markt bleef tot ongeveer eind April nagenoeg op dezelfde hoogte.

De Vereenigde Staten traden daarna als groot-kooper op en hierdoor monteerden de prijzen tot 137/-, 133/- en 129/- in de tweede helft van Juli en bleven zoo in Augustus.

In September veranderde het beeld ook voor Bahia, zooals dit het geval was met de andere soorten. Superior

noteerde toen spoedig ca. 119/-, Sound 115/- en Fair ca. 111/-, waartoe evenwel weinig kooplust opgewekt werd. Deze terughoudendheid der koopers werd bovendien nog sterker door de lagere noteringen van nieuwen oogst Accra, (ca. 96/- à 96/- cif.) en het Bahia-velde was gedurende September zoo goed als verlaten.

Gedurende het geheele jaar toonde Bahia een zeer onregelmatig verloop, zóó warm — zóó koud. De tot op ongeveer 112/-, 108/- en 104/- teruggelopen noteringen voor de drie kwaliteiten vlogen in de tweede helft van October weder eensklaps op tot 126/-, 122/- en 118/-; zooals bericht werd: op grond van kleine voorraden en van inkoop van Amerika. Toch was de kooplust niet algemeen, hier noch elders. Bovendien begon het zoo groote valuta-vraagstuk begin November een woord mee te spreken. De met Bahia in kwaliteit concurrerende Cacaosoorten, zoowel als de partijen Bahia in Fransche en Engelsche stapelplaatsen opgeslagen, kwamen tengevolge van de lager gaande geldkoersen billijker te koop dan van het productieland, en de belangstelling was al spoedig door die speciale omstandigheden voor het productieland verloren, al werden de Bahiaprijzen ook weer in overeenstemming gebracht met de noteringen van Thomé.

Tot het einde van het jaar beheerschte de geldkoers den geheelen handel. Door de lage notering van de Pound Sterling (ca. f. 10,—) zou voor de in Brazilië geldende prijzen van 127/-, 123/-, en 119/- cif. voor resp. Superior, Sound en Fair wel weer de noodige belangstelling opgewekt zijn geworden, als de algemeene baisse dit niet onmogelijk had gemaakt. De paniek-achtige aanbiedingen van de in de stapelplaatsen van Europa opgeslagen partijen, tot de zoo schrikbarend dalende geldkoersen van Frans, Ponden etc. deed langzamerhand de groote kooplust verdwijnen en een ieder op zijn hoede zijn.

Koersen van ca. 22,50 voor Francs en ca. f. 10,— voor Ponden in begin December wettigden dan ook alle aan den dag gelegde voorzichtigheid.

Guayaquil: Tengevolge van het gebrek aan scheepsgelegenheid was ook dit jaar, het directe handelsverkeer met dit productieland gering en wat van de Guayaquilsoorten ontvangen werd, arriveerde hier via Amerikaanse, Engelsche en Fransche havens, van welke New York de eerste plaats innam door de meest geregelde scheepvaartverbinding met ons land.

Het productieland, dat begin Januari ca. 60/- f.o.b. noteerde, beïnvloed door de groote kooplust in de Vereenigde Staten, verhoogde in den loop dier maand zijne vordering voor Arriba op ca. 69/- à 70/-, welke notering tot ongeveer midden Februari nagenoeg onveranderd bleef. New York bleef vastgestemd en continueerde ook in Februari de contracten met ons land tot nagenoeg onveranderde prijzen (18½ tot 19½ % ct.). Voor ons was het aangenaam deze lang gederfde Cacaosoort te kunnen krijgen, voor New York voordelig van hare zeer groote voorraden flinke posten te kunnen afzetten.

Het niet onbelangrijke verschil echter tusschen de New Yorker prijzen en die van Guayaquil zelf leidde er toe, dat een weg gevonden werd om van de zooveel goedkoopere Guayaquil-offertes gebruik te maken, al was dan ook de vordering voor epoca Arriba in Guayaquil omstreeks midden Maart op ca. 74/- f.o.b. gestegen (ca. 90/- c.i.f.) Deze weg was, de ladingen te doen verschepen via Liverpool, hetgeen geschiedde.

In het productieland was de stemming zeer vast, doordat Amerika, Engeland, Frankrijk en Zwitserland groote inkoopden deden. De gevolgen daarvan bleven niet uit. Begin April was dan ook Zomer-Arriba op ca. 94/- à 95/- c.i.f. Liverpool gestegen. Tot deze prijzen bleef flinke kooplust bestaan en einde April zagen we reeds prijzen van ca. 98/- voor Zomer-Arriba, terwijl stoomende Epoca tot ca. 94/- c.i.f. Liverpool koopers vond.

Mei zette in tot 100/- voor Zomer-Arriba op aflading, zeilende partijen Epoca tot denzelfden prijs, bracht binnen enkele dagen 103/- tot 105/-, zoowel voor Zomer- en Epoca-Arriba als voor Machala en stelde aan het eind van Mei, den reflectanten prijzen voor van ca. 111/- tot 115/- c.i.f.

Na 14 dagen „werken" der koopers was de prijs gestegen op ca. 122/- c.i.f. voor Arriba, en bracht Guayaquil het tegen het einde van Juli tot ongeveer 130/- c.i.f. Toen begon de kooplust, nationale en internationale, te ontbreken en beleefden we een kalmte na den storm.

Al bleef Guayaquil zijn vaste stemming behouden, de kalmte, als gevolg van het zich terughouden der koopers, hield aan. Daarbij kwam, dat de geldkoersen in Frankrijk en Engeland, een woordje gingen meespreken en er goedkoop in laatstgenoemde landen dan in het productieland zelf gekocht kon worden. Een verschijnsel, dat, zich bij bijna

alle soorten voordeed, zoodat gedurende bijna de geheele rest van het jaar, billijker van Europeesche havenplaatsen gekocht kon worden.

Trinidad: Met deze soort werden we ook dit jaar niet verwend, al was 1919 in vergelijking met de vorige jaren veel gunstiger. Toen waren er in het geheel geen arriveminten van Trinidad, in dit jaar tenminste onregelmatige.

Venezuela: Indien er aan „edel"soorten, als Arriba en Trinidad, gedurende de laatste jaren dikwijls een chronisch gebrek was, van de Venezuela-kwaliteiten hadden we overvloed.

Niet alleen voor andere Cacaosoorten, maar ook voor Pto. Cabello, Caracas, Carupano, Maracaibo, in alle kwaliteiten van courant tot fijn was Amsterdam het dorado. Zoo was het in 1919 en zoo zal het, hopen we blijven. Mede door de geregelde stoomvaart-verbindingen met de afscheepshavens van Venezuela in normale tijden, en den gunstigen factor, dat, toen dit jaar de directe scheepvaart met het productieland-zelf nog niet mogelijk was, de transporten konden plaats hebben via Curaçao, maakten de afladers gretig van deze gelegenheid gebruik en arriveerde geregeld een keur van partijen, die hier wel niet altijd een even gretig onthaal vonden, doch die, al maar gelang der heerschende omstandigheden, voortdurend goed gevraagd waren.

Goed courante kwaliteiten, zoowel naturel als geterreerd, noteerden in het begin van dit jaar ca. 65 tot 70 ct.; goed tot fijn ca. 70 tot 80 ct.

Deze prijzen handhaafden zich gemakkelijk gedurende de eerste 3 maanden door de geregelde flinke kooplust van handel en industrie, welke de volgende maanden er niet op verminderde. Ultimo Maart tot ultimo April bedongen goed courant ca. 70—75 ct., goed ca. 75—80 ct., terwijl de fijne kwaliteiten met prijzen tot ca. 100 ct. p. ½ kilo betaald werden.

De daarop volgende maanden waren in vergelijking met de eerste 4 maanden kalm, al vonden geregeld in alle kwaliteiten zaken plaats tot onveranderde prijzen. Het productieland zoowel als de Buitenlandsche stapelhavens bleven vast gestemd in de verwachting dat Midden-Europa groote kwantiteiten tot zich zou nemen.

Al kocht Centraal-Europa, de gekochte hoeveelheden voldeden in het geheel niet aan de verwachtingen der Buitenlandsche afladers, die tot bedervens toe, hunne voorraden daarvoor hadden bewaard. Zooals dan ook gedurende het tweede halfjaar gebleken is, had dit kunstmatig bewerken eener hausse door het opstapelen der voorraden en het voorschrijven van te hooge prijzen tot gevolg, dat de vrang verdween en de met zooveel zorg afgeschoten hausse-pijl, het gestelde doel totaal voorbij schoot.

Slechts ten koste van idem zooveel cents per half kilo, konden de levensgeesten weder worden opgewekt en verdwenen op die manier eenige duizenden balen, in hoofdzaak goed-courant en goed-naturel, welke den weg opgingen van alle Cacao, tot heil der chocolade-etende menscheid. Wat het kwantum aangaat, werd de druk dus verminderd; nu nog een weinig internationale geldkoersverbetering, daardoor meer kans op levendigen handel, en dan zijn we er.

Java: Van deze op de Amsterdamsche markt steeds zoo gezochte Cacaosoort, kwamen in het begin van dit jaar voor het eerst na langen tijd weder aanvoeren. De decreten, dat Cacao als contrabande beschouwd moest worden, werden milder opgevat en ons Java-product kon, mits op N.O.T.-consenten, worden geïmporteerd; in den beginne gerantsoeneerd en onder voortdurend N.O.T.'s toezicht, later, evenals dit met andere soorten het geval was, vervielen de strenge bepalingen en kwam ook voor de Java-boonen eindelijk weer de vrijheid.

Tengevolge van de vele belemmerende condities, waaronder Java-Cacao moest worden verkocht — de handel was nog geheel uitgeschakeld — werden de aangevoerde kwantiteiten (tezamen ca. 2900 Balen) niet, zooals de gewoonte was in publieke veiling, doch bij z.g. onderhandsche inschrijving aan de markt gebracht. Ofschoon de optimistische gedachten over een gunstigen afloop dezer inschrijving niet zonder grond waren, — de voorraad toch van Java was geheel en sedert lang uitgeput, — de verwachtingen werden evenwel gelogenstraft.

Van de 2900 Balen werden op den dag der inschrijving (15 April) slechts ca. 1000 Balen verkocht, in hoofdzaak de prima kwaliteiten, getaxeerd op ca. 82 tot 85 ct. Voor enkele partijen werd taxatie en 1 ct. daarboven gemaakt; het meerendeel echter kon niet hooger dan 2 ct. onder taxatie halen. Voor middel en ordinaire kwaliteiten was geen reflectie en deze bleven onverkocht.

Met deze opgehouden partijen, wend met de nieuw aan-

gekomen toevoeren van Java in Juli opnieuw een verkoo-
ping gehouden en wel op de ouderwetsche manier: in vei-
ling. Het aangeboden, ca. 4800 Balen vond met uitzonde-
ring van de partijen gruis, een goed onthaal. De hande-
laars konden thans weer aan de veilingen deelnemen; zij
toonden de meeste liefhebberij voor de geringe kwaliteiten,
waaruit deze veiling voor het grootste deel bestond, en be-
taalden huane attentie daarvoor met prijzen van 10 à 15 ct.
boven taxatie. Middel-kwaliteiten werden veronachtzaamd.

De laatste veiling in 1919 van Javaproducten vond plaats
20 November. Het in veiling aangeboden kwantum was niet
groot, slechts ca. 2400 Balen, doch de bijzonder mooie kwa-
liteiten der prima Java's vergoedde veel, en het gunstig
onthaal, dat deze veiling ten deel viel, zal ongetwijfeld
mede op rekening der mooie kwaliteiten geboekt kunnen
worden.

De taxatieprijzen werden flink overschreden; de mooie
prima's haalden 90 tot 91½ ct. en de mindere kwaliteiten
deelden in de vaste stemming en de gunst van de koopers
mêe, waarop alleen eene uitzondering voor gruis gemaakt
moest worden.

Deze partijtjes waren slechts belangrijk onder taxatie te
verkoopen.

Java voerde uit in:

	1919	1918	1917	1916	1915	1914	1913	Ton.
Januari	48	7	100	133	128	100	243	101
Februari	551	34	192	143	131	162	180	101
Maart	178	112	169	112	69	81	199	101
April	248	1	206	29	33	54	52	101
Mei	125	18	15	7	28	87	82	101
Juni	155	82	104	95	100	162	385	101
Juli	109	34	167	243	266	208	401	101
Augustus	208	64	159	234	196	85	341	101
September	—	—	—	281	158	141	151	101
October	—	—	—	106	134	140	96	101
November	—	—	—	52	92	101	68	101
December	—	—	—	36	124	270	87	101

1.622 352 1.112 1.471 1.459 1.581 2.259 Ton.

en in de jaren	1912..	2.024 Ton.	1907..	1.772 Ton.
1911..	2.360	„	1906..	1.816
1910..	2.479	„	1905..	1.030
1909..	2.369	„	1904..	977
1908..	2.278	„	1903..	1.380

Suriname exporteerde, voor zoover bekend in:

	1919	1918	1917	1916	1915	1914	1913	Ton.
Januari	254	70	28	57	246	23	23	101
Februari	190	55	10	18	57	62	„	101
Maart	163	35	50	140	125	30	„	101
April	505	200	52	247	250	26	„	101
Mei	699	156	463	122	247	243	178	101
Juni	161	3	220	430	301	365	„	101
Juli	—	225	395	370	387	215	„	101
Augustus	540	1.172	435	515	92	130	96	101
September	—	89	211	34	55	61	„	101
October	—	37	180	5	66	150	„	101
November	—	57	236	170	19	26	113	101
December	—	69	62	50	7	207	„	101

2.468 1.927 2.015 1.709 1.893 1.526 Ton.

Uitvoer. Deze bedroeg van:

	1918	1917	1916	1915	1914	1913	1912
Guayaquil	38.000	41.440	45.100	32.830	42.350	39.358	33.013
St. Thomé	26.600	30.880	33.200	29.890	31.379	35.311	35.512
Trinidad	26.500	31.800	24.900	22.570	29.517	21.825	18.878
Bahia	41.900	51.200	39.500	44.980	36.612	27.340	24.674
San Dom.	19.100	23.900	25.400	23.370	22.870	22.480	23.876
Venezuela	12.000	14.800	12.400	14.600	13.100	15.138	10.985
Goudkust	67.400	80.600	73.000	77.500	54.144	51.279	39.549
Grenada	6.700	5.500	5.570	6.520	6.005	5.258	5.529
Suriname	2.470	1.927	2.014	1.710	1.893	1.516	962
Ceylon	3.950	3.196	3.400	3.920	2.890	3.450	3.500
Java	790	1.555	1.471	1.460	1.581	2.255	2.024

en voor zoover bekend werd, bedroeg de uitvoer in tons van:

	1919	1918	1917
Guayaquil gedurende Jan.-Sept.	25.700	26.600	35.000
Bahia	25.600	34.100	33.300
Thomé	32.400	8.050	26.400
Trinidad	25.900	24.800	30.500

De import van Nederland bedroeg gedurende Januari/
September 1919 28.200 tons, tegen 1.800 tons en 6.200 tons
in de overeenkomstige maanden van 1918 en 1917.

Amsterdam, 31 December 1919.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.

In de afgelopen week kwamen in Argentinië wederom
grote zaken tot stand op basis van 26¼ d. voor Frigori-
ficos, c.f. Liverpool, afladingsgewicht. De Rotterdamse
markt voor buitenlandsche huiden was kalm. De daling
der valuta is van merkbaaren invloed op de zaken. Er
zijn belangrijke partijen loco en er werd in de laatste
weken nog zeer veel aangevoerd, o.a. circa 4/500 balen O. I.
Kips. De „Rancagua” loste in Rotterdam circa 45.000 Huiden,
gedeeltelijk in transit voor Duitschland. Dezelfde boot
bracht 15.000 droge B. Aires paarden, circa 8 kilo, waarvan
70 pCt. half en lang haar; vraagprijs f 1,25 per half kilo.
Van Oost-Indische huiden zijn aangevoerd circa 7000 runder-
den en worden volgende week nog 4000 verwacht.

Inlandsche huiden: flauw. De Berlijnsche veiling
bracht een daling van 5 pCt. Gezien de daling der Deutsche
valuta, zijn de prijzen in Holland veel te hoog.

Looistoffen: Doordien de vrachten in het algemeen
iets gedaald zijn, komen groote afdoeningen tot stand in
divi-divi, mimosa en myrabolanen.

Quebracho noteert f 59,—; aanbiedingen van Argentinië
op levering f 62,—.

KOFFIE.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 31 December, in duizenden balen.

	1919	1918	1917	1916	1915
Voorraad in Europa	2.237	528	2.723	3.832	3.530
Stoomend					
{ Brazilië ..	531	230	521	615	1.355
{ Oost-Indië.	75	?	?	?	119
n. Europa	—	—	—	—	5

	1919	1918	1917	1916	1915
Voorraad Ver. Staten	2.843	758	3.244	4.447	5.009
Stoomend	1.591	955	2.262	2.518	1.983
naar					
{ Brazilië ..	416	355	625	883	576
{ Oost-Indië.	?	?	?	—	3
Ver. Staten	—	—	—	—	—

	1919	1918	1917	1916	1915
Voorraad in Rio	4.850	2.068	6.131	7.848	7.571
{ Santos ..	317 ¹⁾	910 ²⁾	629 ³⁾	417	423
{ Bahia ..	1.632 ⁴⁾	5.219 ⁴⁾	3.198 ⁵⁾	2.957	2.249
{ Bahia ..	25	94	69	31	29

	1919	1918	1917	1916	1915
Totaal	6.824	8.291	10.027	11.253	10.272
Op 1 December	7.022	8.009	9.923	11.082	10.429
Op 1 Juli	7.263	8.710	7.778	7.091	7.538

1) hierin niet begrepen	97 dz. bl.				
2) "	124 "				
3) "	28 "				
4) "	2.949 "				
5) "	1.282 "				

gekocht door de regering van San-Paulo.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	IJzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
16 Jan. 1920..	nom.	117.17/6	376.7/6	47.7/6	58.15/-
9 „ 1920..	nom.	117.12/6	372.5/-	47.15/-	59.-/-
13 Jan. 1919..	nom.	94.-/-	255.-/-	40.-/-	56.-/-
11 Jan. 1918..	nom.	110.-/-	289.-/-	30.10/-	52.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

RIJNVAART.

Week van 12 tot 19 Januari 1920.

Over de afgelopen week is er weinig nieuws van het
Rijnvaartbedrijf te vermelden door den plotselingen was
van den Rijn, die deze rivier in den loop van de week tot
een stand deed stijgen als sedert 1784 niet bekend was.
Dientengevolge werd de scheepvaart boven Duisburg geslot-
ten, terwijl ook geen schepen van Duisburg naar Nederland
vertrokken. Tengevolge daarvan lag ook een zeer groot ge-
deelte van het zeeverkeer stil, omdat de voor Frankrijk
bestemde kolen uit het Ruhrgebied niet te Rotterdam aan-
kwamen.

De voor den Rijn bestemde en te Rotterdam en Dordrecht
met koopmansgoederen beladen liggende schepen zullen
hoogstwaarschijnlijk, nu de val van den Rijn weder is in-
getreden, eerst midden dezer week kunnen opslepen.

Vrachten en sleeploopen werden deze week niet genoteerd.
Cauber Pegel wees einde der week Meter 8.70 aan.